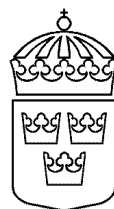

Riksdagens protokoll 1998/99:5

Tisdagen den 13 oktober

Protokoll
1998/99:5

Kl. 10.00 – 10.15
13.00 – 15.57

1 § Förslag om antalet ledamöter i utskotten och EU-nämnden

Talmannen anmälde att valberedningen föreslagit att antalet ledamöter i samtliga utskott samt EU-nämnden skulle utgöra 17.

Kammaren biföll valberedningens förslag.

2 § Val av ledamöter i utskotten

Anf. 1 SVEN HULTERSTRÖM (s):

Fru talman! Valberedningen har godkänt gemensamma listor för valet av ledamöter och suppleanter i utskotten, ledamöter och suppleanter i EU-nämnden samt ledamöter och suppleanter i riksdagens förvaltningsstyrelse. I egenskap av ordförande i valberedningen ber jag att till talmannen få överlämna de gemensamma listorna.

Anf. 2 LARS TOBISSON (m):

Fru talman! Jag vill anmäla att de moderata ledamöterna har reserverat sig till valberedningens protokoll mot beslutet att fastställa antalet platser i utskotten till 17. Vi har upprepade gånger vid motsvarande tillfällen anført såväl principiella som praktiska invändningar mot en ordning med fler utskottsledamöter än 15. Det problem som kan uppstå, att mindre partier blir oreprresenterade i utskotten, kan enligt vår mening lösas genom att de får utse extra suppleanter vilka ges rätt att anmäla särskild meningsyttring enligt tidigare prövad modell.

När kammaren förrättat val av ledamöter och suppleanter i utskotten skall dessa konstitueras och inom sig välja ordförande och vice ordförande. Praxis är att majoritetssidan tar nio ordförandeskap och överlämnar sju åt minoriteten medan fördelningen blir spegelvänd när det gäller vice ordföranden, dvs. nio till minoriteten. Under beredningsarbetet har det framkommit att partierna till vänster vill införa en ny ordning med andre vice ordförande i fyra utskott. Detta används för att säkerställa att även Socialdemokraterna blir företrädade i de utskottspresidier där Vänsterpartiet är representerat.

Vi är medvetna om att såsom riksdagsordningen är skriven kan en majoritet bestämma i frågor som gäller fördelningen av alla presidieposter liksom antalet vice ordförande i utskott. Vad som gjort att praxis

hittills kunnat upprätthållas har varit vetenskapen om att man vid ändrat majoritetsförhållande kan bli behandlad – dvs. misshandlad – på motsvarande sätt.

Vi moderater beklagar starkt det nu planerade brottet mot praxis vad avser antalet vice ordförandeposter och deras fördelning. Att utan föregående grundliga överväganden inrätta fyra nya poster som andre vice ordförande – inte för att t.ex. arbetsbelastningen motiverar det utan för att tillförsäkra ett visst parti representation i alla utskottspresidier – är principvidrigt. Den moderata riksdagsgruppen vill på detta sätt markera och registrera sin skarpa protest.

Överläggningen var härmed avslutad.

Företogs val av 17 ledamöter i utskotten.

De av Sven Hultström för dessa val avlämnade gemensamma listorna godkändes av kammaren, varvid följande personer, vilkas namn här i angiven ordning upptagits på respektive listor, befanns valda för riksdagens innevarande valperiod till *ledamöter* i

konstitutionsutskottet

Göran Magnusson (s)
Per Unckel (m)
Ingegerd Sahlström (s)
Barbro Hietala Nordlund (s)
Kenneth Kvist (v)
Ingvar Svensson (kd)
Jerry Martinger (m)
Mats Berglind (s)
Inger René (m)
Kerstin Kristiansson (s)
Tommy Waidelich (s)
Mats Einarsson (v)
Björn von der Esch (kd)
Nils Fredrik Aurelius (m)
Per Lager (mp)
Åsa Torstensson (c)
Helena Bargholtz (fp)

finansutskottet

Jan Bergqvist (s)
Lars Tobisson (m)
Bengt Silfverstrand (s)
Lisbet Calner (s)
Johan Lönnroth (v)
Mats Odell (kd)
Lennart Hedquist (m)
Sonia Karlsson (s)
Fredrik Reinfeldt (m)
Carin Lundberg (s)
Sven-Erik Österberg (s)

Siv Holma (v)
Per Landgren (kd)
Anna Åkerhielm (m)
Peter Eriksson (mp)
Lena Ek (c)
Karin Pilsäter (fp)

Prot. 1998/99:5
13 oktober

skatteutskottet

Arne Kjörnsberg (s)
Bo Lundgren (m)
Anita Johansson (s)
Lisbeth Staaf-Igelström (s)
Per Rosengren (v)
Holger Gustafsson (kd)
Carl Fredrik Graf (m)
Per Erik Granström (s)
Carl Erik Hedlund (m)
Ulla Wester (s)
Lena Sandlin (s)
Marie Engström (v)
Helena Höij (kd)
Marietta de Pourbaix-Lundin (m)
Yvonne Ruwaida (mp)
Rolf Kenneryd (c)
Johan Pehrson (fp)

justitieutskottet

Lars-Erik Lövdén (s)
Gun Hellsvik (m)
Märta Johansson (s)
Margareta Sandgren (s)
Alice Åström (v)
Ingemar Vänerlöv (kd)
Anders G Högmark (m)
Ann-Marie Fagerström (s)
Maud Ekendahl (m)
Helena Frisk (s)
Morgan Johansson (s)
Yvonne Oscarsson (v)
Ragnwi Marcelind (kd)
Jeppe Johnsson (m)
Kia Andreasson (mp)
Gunnel Wallin (c)
Siw Persson (fp)

lagutskottet

Marianne Carlström (s)
Stig Rindborg (m)
Rune Berglund (s)
Karin Olsson (s)
Tanja Linderborg (v)

Rolf Åbjörnsson (kd)
Henrik S Järrel (m)
Marina Pettersson (s)
Elizabeth Nyström (m)
Roland Larsson (s)
Christina Nenes (s)
Tasso Stafilidis (v)
Kjell Eldensjö (kd)
Berit Adolfsson (m)
Anders Berglöv (s)
Viviann Gerdin (c)
Ulf Nilsson (fp)

utrikesutskottet

Viola Furubjelke (s)
Göran Lennmarker (m)
Sören Lekberg (s)
Berndt Ekholm (s)
Lars Ohly (v)
Ingrid Näslund (kd)
Bertil Persson (m)
Urban Ahlin (s)
Liselotte Wågö (m)
Carina Hägg (s)
Agneta Brendt (s)
Murad Artin (v)
Jan-Erik Ågren (kd)
Sten Tolgfors (m)
Marianne Samuelsson (mp)
Marianne Andersson (c)
Karl-Göran Biörsmark (fp)

försvarsutskottet

Tone Tingsgård (s)
Henrik Landerholm (m)
Christer Skoog (s)
Karin Wegestål (s)
Stig Sandström (v)
Åke Carnerö (kd)
Olle Lindström (m)
Britt Bohlin (s)
Rolf Gunnarsson (m)
Ola Rask (s)
Håkan Juholt (s)
Berit Jóhannesson (v)
Margareta Viklund (kd)
Anna Lilliehöök (m)
Lars Ångström (mp)
Erik Arthur Egervärn (c)
Runar Patriksson (fp)

socialförsäkringsutskottet

Berit Andnor (s)
Margit Gennser (m)
Maud Björnemalm (s)
Anita Jönsson (s)
Ulla Hoffmann (v)
Rose-Marie Frebran (kd)
Ulf Kristersson (m)
Mariann Ytterberg (s)
Gustaf von Essen (m)
Lennart Klockare (s)
Ronny Olander (s)
Carlinge Wisberg (v)
Fanny Rizell (kd)
Göran Lindblad (m)
Kerstin-Maria Stalin (mp)
Birgitta Carlsson (c)
Bo Könberg (fp)

socialutskottet

Susanne Eberstein (s)
Chris Heister (m)
Margareta Israelsson (s)
Rinaldo Karlsson (s)
Ingrid Burman (v)
Chatrine Pålsson (kd)
Leif Carlson (m)
Hans Karlsson (s)
Hans Hjortzberg-Nordlund (m)
Conny Öhman (s)
Elisebeht Markström (s)
Rolf Olsson (v)
Lars Gustafsson (kd)
Cristina Husmark Pehrsson (m)
Thomas Julin (mp)
Kenneth Johansson (c)
Kerstin Heinemann (fp)

kulturutskottet

Åke Gustavsson (s)
Elisabeth Fleetwood (m)
Björn Kaaling (s)
Agneta Ringman (s)
Charlotta L Bjälkebring (v)
Inger Davidson (kd)
Lennart Fridén (m)
Annika Nilsson (s)
Jan Backman (m)
Eva Arvidsson (s)
Paavo Vallius (s)
Peter Pedersen (v)

Dan Kihlström (kd)
Gunnar Hökmark (m)
Ewa Larsson (mp)
Birgitta Sellén (c)
Lennart Kollmats (fp)

utbildningsutskottet

Jan Björkman (s)
Beatrice Ask (m)
Eva Johansson (s)
Inger Lundberg (s)
Britt-Marie Danestig (v)
Yvonne Andersson (kd)
Lars Hjertén (m)
Majléne Westerlund Panke (s)
Tomas Högström (m)
Torgny Danielsson (s)
Tomas Eneroth (s)
Lennart Gustavsson (v)
Erling Wälivaara (kd)
Per Bill (m)
Gunnar Goude (mp)
Sofia Jonsson (c)
Barbro Westerholm (fp)

trafikutskottet

Monica Öhman (s)
Per-Richard Molén (m)
Jarl Lander (s)
Hans Stenberg (s)
Karin Svensson Smith (v)
Johnny Gylling (kd)
Tom Heyman (m)
Krister Örnfjäder (s)
Lars Björkman (m)
Monica Green (s)
Inger Segelström (s)
Stig Eriksson (v)
Tuve Skånberg (kd)
Birgitta Wistrand (m)
Mikael Johansson (mp)
Sven Bergström (c)
Kenth Skårvik (fp)

miljö- och jordbruksutskottet

Sinikka Bohlin (s)
Göte Jonsson (m)
Inge Carlsson (s)
Kaj Larsson (s)
Maggi Mikaelsson (v)
Dan Ericsson (kd)

Ingvar Eriksson (m)
Alf Eriksson (s)
Carl G Nilsson (m)
Ingemar Josefsson (s)
Ann-Kristine Johansson (s)
Kjell-Erik Karlsson (v)
Caroline Hagström (kd)
Catharina Elmsäter Svärd (m)
Gudrun Lindvall (mp)
Eskil Erlandsson (c)
Harald Nordlund (fp)

Prot. 1998/99:5
13 oktober

näringsutskottet

Barbro Andersson Öhrn (s)
Per Westerberg (m)
Reynoldh Furustrand (s)
Mats Lindberg (s)
Lennart Beijer (v)
Göran Hägglund (kd)
Karin Falkmer (m)
Sylvia Lindgren (s)
Ola Karlsson (m)
Nils-Göran Holmqvist (s)
Marie Granlund (s)
Gunilla Wahlén (v)
Inger Strömbom (kd)
Ola Sundell (m)
Matz Hammarström (mp)
Åke Sandström (c)
Eva Flyborg (fp)

arbetsmarknadsutskottet

Johnny Ahlqvist (s)
Mikael Odenberg (m)
Ingvar Johnsson (s)
Martin Nilsson (s)
Hans Andersson (v)
Stefan Attefall (kd)
Kent Olsson (m)
Laila Bjurling (s)
Patrik Norinder (m)
Sonja Fransson (s)
Kristina Zakrisson (s)
Camilla Sköld (v)
Maria Larsson (kd)
Christel Anderberg (m)
Barbro Johansson (mp)
Margareta Andersson (c)
Elver Jonsson (fp)

bostadsutskottet
Lennart Nilsson (s)
Knut Billing (m)
Bengt-Ola Rytting (s)
Lilian Virgin (s)
Owe Hellberg (v)
Ulf Björklund (kd)
Sten Andersson (m)
Carina Moberg (s)
Inga Berggren (m)
Anders Ygeman (s)
Siw Wittgren-Ahl (s)
Sten Lundström (v)
Ulla-Britt Hagström (kd)
Carl-Erik Skårman (m)
Helena Hillar Rosenqvist (mp)
Rigmor Ahlstedt (c)
Yvonne Ångström (fp)

3 § Val av suppleanter i utskotten

Företogs val av 17 suppleanter i utskotten.

Sedan de av Sven Hultström avlämnade gemensamma listorna godkända av kammaren befanns följande personer, vilkas namn här i angiven ordning upptagits på respektive listor, valda för riksdagens innevarande valperiod till *suppleanter* i

konstitutionsutskottet
Kent Högström (s)
Per-Samuel Nisser (m)
Britt-Marie Lindkvist (s)
Elisebeht Markström (s)
Alice Åström (v)
Inger Strömbom (kd)
Karin Enström (m)
Carina Hägg (s)
Carl-Erik Skårman (m)
Martin Nilsson (s)
Michael Hagberg (s)
Peter Pedersen (v)
Maria Larsson (kd)
Ola Karlsson (m)
Peter Eriksson (mp)
Marianne Andersson (c)
Barbro Westerholm (fp)

finansutskottet

Kjell Nordström (s)
Gunnar Axén (m)
Jörgen Andersson (s)
Cinnika Beiming (s)
Lars Bäckström (v)
Göran Hägglund (kd)
Catharina Hagen (m)
Reynoldh Furustrand (s)
Per Bill (m)
Alf Eriksson (s)
Agneta Brendt (s)
Marie Engström (v)
Rose-Marie Frebran (kd)
Carl Erik Hedlund (m)
Birger Schlaug (mp)
Agne Hansson (c)
Lars Leijonborg (fp)

skatteutskottet

Lars U Granberg (s)
Catharina Hagen (m)
Per Olof Svensson (s)
Conny Öhman (s)
Claes Stockhaus (v)
Kenneth Lantz (kd)
Stefan Hagfeldt (m)
Sven-Erik Österberg (s)
Ola Sundell (m)
Carina Moberg (s)
Britt-Marie Lindkvist (s)
Lennart Värmbys (v)
Stefan Attefall (kd)
Inga Berggren (m)
Peter Eriksson (mp)
Eskil Erlandsson (c)
Karin Pilsäter (fp)

justitieutskottet

Göran Norlander (s)
Anita Sidén (m)
Yilmaz Kerimo (s)
Eva Johansson (s)
Sven-Erik Sjöstrand (v)
Rolf Åbjörnsson (kd)
Cecilia Magnusson (m)
Barbro Hietala Nordlund (s)
Christel Anderberg (m)
Paavo Vallius (s)
Nalin Baksi (s)
Sture Arnesson (v)

Prot. 1998/99:5

13 oktober

Kjell Eldensjö (kd)
Lars Björkman (m)
Thomas Julin (mp)
Margareta Andersson (c)
Johan Pehrson (fp)

lagutskottet

Raimo Pärssinen (s)
Anne-Katrine Dunker (m)
Per Erik Granström (s)
Eva Arvidsson (s)
Lena Olsson (v)
Chatrine Pålsson (kd)
Anders Sjölund (m)
Ann-Kristine Johansson (s)
Marietta de Pourbaix-Lundin (m)
Anders Ygeman (s)
Kia Andreasson (mp)
Per Rosengren (v)
Ingemar Vänerlöv (kd)
Tomas Högström (m)
Yvonne Ruwaida (mp)
Agne Hansson (c)
Siw Persson (fp)

utrikesutskottet

Agneta Lundberg (s)
Karin Enström (m)
Marianne Jönsson (s)
Inger Lundberg (s)
Berit Jóhannesson (v)
Fanny Rizell (kd)
Roy Hansson (m)
Ronny Olander (s)
Birgitta Wistrand (m)
Christina Axelsson (s)
Anders Berglöv (s)
Eva Zetterberg (v)
Åke Carnerö (kd)
Gustaf von Essen (m)
Lars Ångström (mp)
Agne Hansson (c)
Elver Jonsson (fp)

försvarsutskottet

Laila Bäck (s)
Björn Leivik (m)
Berndt Sköldestig (s)
Nils-Göran Holmqvist (s)
Charlotta L Bjälkebring (v)
Amanda Grönlund (kd)

Lars Lindblad (m)
Ulla Wester (s)
Gunnar Hökmark (m)
Ingegerd Sahlström (s)
Majléne Westerlund Panke (s)
Mats Einarsson (v)
Erling Wälivaara (kd)
Liselotte Wågö (m)
Marianne Samuelsson (mp)
Rigmor Ahlstedt (c)
Eva Flyborg (fp)

Prot. 1998/99:5
13 oktober

socialförsäkringsutskottet

Mona Berglund Nilsson (s)
Cecilia Magnusson (m)
Göte Wahlström (s)
Rinaldo Karlsson (s)
Claes Stockhaus (v)
Kenneth Lantz (kd)
Björn Leivik (m)
Karin Wegestål (s)
Cristina Husmark Pehrsson (m)
Sonja Fransson (s)
Yilmaz Kerimo (s)
Kalle Larsson (v)
Ester Lindstedt-Staaf (kd)
Carl G Nilsson (m)
Matz Hammarström (mp)
Rolf Kenneryd (c)
Barbro Westerholm (fp)

socialutskottet

Catherine Persson (s)
Lars Elinderson (m)
Tullia von Sydow (s)
Kent Härstedt (s)
Lena Olsson (v)
Maj-Britt Wallhorn (kd)
Henrik Westman (m)
Ola Rask (s)
Göran Lindblad (m)
Urban Ahlin (s)
Marina Pettersson (s)
Stig Sandström (v)
Rosita Runegrund (kd)
Maud Ekendahl (m)
Helena Hillar Rosenqvist (mp)
Gunnel Wallin (c)
Harald Nordlund (fp)

kulturutskottet

Birgitta Ahlqvist (s)
Roy Hansson (m)
Lars Wegendal (s)
Torgny Danielsson (s)
Willy Söderdahl (v)
Gunilla Tjernberg (kd)
Anne-Katrine Dunker (m)
Rune Berglund (s)
Nils Fredrik Aurelius (m)
Maud Björnemalm (s)
Märta Johansson (s)
Tasso Stafilidis (v)
Ingvar Svensson (kd)
Patrik Norinder (m)
Per Lager (mp)
Erik Arthur Egervärn (c)
Kenth Skårvik (fp)

utbildningsutskottet

Nalin Baksi (s)
Anders Sjölund (m)
Nils-Erik Söderqvist (s)
Bengt Silfverstrand (s)
Kalle Larsson (v)
Helena Höij (kd)
Anita Sidén (m)
Krister Örnfjäder (s)
Catharina Elmsäter Svärd (m)
Catherine Persson (s)
Agneta Lundberg (s)
Camilla Sköld (v)
Gunilla Tjernberg (kd)
Hans Hjortzberg-Nordlund (m)
Kerstin-Maria Stalin (mp)
Birgitta Sellén (c)
Ulf Nilsson (fp)

trafikutskottet

Claes-Göran Brandin (s)
Jan-Evert Rådhström (m)
Christina Axelsson (s)
Lisbeth Calner (s)
Sture Arnesson (v)
Magnus Jacobsson (kd)
Lars Elinderson (m)
Anita Jönsson (s)
Jeppe Johnsson (m)
Berndt Sköldestig (s)
Leif Jakobsson (s)
Lars Ohly (v)

Amanda Grönlund (kd)
Elizabeth Nyström (m)
Gunnar Goude (mp)
Viviann Gerdin (c)
Elver Jonsson (fp)

Prot. 1998/99:5
13 oktober

miljö- och jordbruksutskottet

Michael Hagberg (s)
Lars Lindblad (m)
Carina Ohlsson (s)
Berndt Ekholm (s)
Jonas Ringqvist (v)
Ester Lindstedt-Staaf (kd)
Per-Samuel Nisser (m)
Inger Segelström (s)
Berit Adolfsson (m)
Agneta Ringman (s)
Raimo Pärssinen (s)
Karin Svensson Smith (v)
Mikael Oscarsson (kd)
Inger René (m)
Mikael Johansson (mp)
Birgitta Carlsson (c)
Lennart Kollmats (fp)

näringsutskottet

Anne Ludvigsson (s)
Stefan Hagfeldt (m)
Karl Gustav Abramsson (s)
Inge Carlsson (s)
Lennart Värmbj (v)
Harald Bergström (kd)
Jan-Evert Rådström (m)
Lisbeth Staaf-Igelström (s)
Sten Tolgfors (m)
Lilian Virgin (s)
Tommy Waidelich (s)
Lennart Gustavsson (v)
Mikael Oscarsson (kd)
Jan Backman (m)
Barbro Johansson (mp)
Birgitta Carlsson (c)
Runar Patriksson (fp)

arbetsmarknadsutskottet

Anders Karlsson (s)
Henrik Westman (m)
Cinnika Beiming (s)
Bengt-Ola Rytter (s)
Sven-Erik Sjöstrand (v)
Rosita Runegrund (kd)

Ewa Thalén Finné (m)
Christer Skoog (s)
Anna Åkerhielm (m)
Sylvia Lindgren (s)
Ann-Marie Fagerström (s)
Carlinge Wisberg (v)
Magnus Jacobsson (kd)
Rolf Gunnarsson (m)
Ewa Larsson (mp)
Agne Hansson (c)
Runar Patriksson (fp)

bostadsutskottet

Carina Adolfsson (s)
Ewa Thalén Finné (m)
Leif Jakobsson (s)
Ingvar Johnsson (s)
Ulla Hoffmann (v)
Harald Bergström (kd)
Gunnar Axén (m)
Karin Olsson (s)
Anna Lilliehöök (m)
Annika Nilsson (s)
Mats Berglind (s)
Kjell-Erik Karlsson (v)
Tuve Skånberg (kd)
Fredrik Reinfeldt (m)
Per Lager (mp)
Agne Hansson (c)
Kerstin Heinemann (fp)

4 § Val av ledamöter och suppleanter i EU-nämnden

Företogs val av 17 ledamöter och 17 suppleanter i EU-nämnden.

Sedan de av Sven Hultström avlämnade gemensamma listorna godkända av kammaren befanns följande personer, vilkas namn i här angiven ordning upptagits på respektive listor, valda för riksdagens innevarande valperiod till *ledamöter* respektive *suppleanter* i EU-nämnden.

ledamöter

Sören Lekberg (s)
Lars Tobisson (m)
Johnny Ahlqvist (s)
Sinikka Bohlin (s)
Maggi Mikaelsson (v)
Holger Gustafsson (kd)
Göran Lennmarker (m)
Reynoldh Furustrand (s)
Gun Hellsvik (m)

Christina Axelsson (s)
Marianne Carlström (s)
Willy Söderdahl (v)
Ingrid Näslund (kd)
Per Westerberg (m)
Yvonne Ruwaida (mp)
Åsa Torstensson (c)
Karl-Göran Biörsmark (fp)

Prot. 1998/99:5
13 oktober

suppleanter

Sonja Karlsson (s)
Carl G Nilsson (m)
Paavo Vallius (s)
Hans Karlsson (s)
Johan Lönnroth (v)
Mats Odell (kd)
Gustaf von Essen (m)
Ulla Wester (s)
Mikael Odenberg (m)
Märta Johansson (s)
Göran Magnusson (s)
Lars Ohly (v)
Dan Ericsson (kd)
Per Bill (m)
Kia Andreasson (mp)
Lennart Daléus (c)
Helena Bargholtz (fp)

5 § Val av ledamöter och suppleanter i riksdagens förvaltningsstyrelse

Företogs val av åtta ledamöter och åtta suppleanter i riksdagens förvaltningsstyrelse.

Sedan de av Sven Hultström avlämnade gemensamma listorna godkända av kammaren befanns följande personer, vilkas namn i här angiven ordning upptagits på respektive listor, valda för riksdagens innevarande valperiod till *ledamöter* respektive *suppleanter* i riksdagens förvaltningsstyrelse:

ledamöter

Mats Lindberg (s)
Inger René (m)
Jarl Lander (s)
Marianne Jönsson (s)
Ingrid Burman (v)
Harald Bergström (kd)
Knut Billing (m)
Eskil Erlandsson (c)

suppleanter
Anita Johansson (s)
Per Bill (m)
Martin Nilsson (s)
Sven Hultström (s)
Lars Bäckström (v)
Chatrine Pålsson (kd)
Kenth Skårvik (fp)
Thomas Julin (mp)

6 § Kallelse till konstituerande sammanträden

Talmannen kallade samtliga utskott till konstituerande sammanträde denna dag kl. 11.00 i respektive utskotts sammanträdesrum.

Talmannen kallade EU-nämnden till konstituerande sammanträde onsdagen den 14 oktober kl. 13.00.

7 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 5, 6 och 7 oktober.

8 § Ledighet m.m.

Talmannen meddelade att *Karin Pilsäter* (fp) ansökt om föräldraleddighet under tiden den 13 oktober–31 december 1998.

Kammaren biföll denna ansökan.

Talmannen anmälde att *Camilla Dahlin-Andersson* (fp) skulle tjänstgöra som ersättare för Karin Pilsäter.

9 § Återkallelse av motion

Talmannen anmälde att Lars Tobisson (m) i skrivelse den 6 oktober återkallat den av honom väckta motionen 1997/98:L29 med anledning av prop. 1997/98:166 *Ny associationsrätt för bankaktiebolag m.m.*

Talmannen meddelade att hon avskrivit denna motion.

Skrivelsen lades till handlingarna.

Talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 15 oktober kl. 14.00* skulle följande statsråd närvara:

Vice statsminister Lena Hjelm-Wallén, finansminister Erik Åsbrink, statsrådet Pierre Schori, statsrådet Maj-Inger Klingvall, statsrådet Leif Pagrotsky, statsrådet Ulrica Messing samt statsrådet Lars Engqvist

11 § Meddelande om plan för kammarens sammanträden hösten 1998

Talmannen meddelade att plan för kammarens sammanträden hösten 1998 delats ut till kammarens ledamöter.

12 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från den Europeiska kommissionen

Talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från den Europeiska kommissionen inkommit och delats ut till kammarens ledamöter:

Förslag till rådets direktiv om revidering av direktiv om begränsning av utsläpp till luften av vissa föroreningar från stora förbränningsanläggningar *KOM (98) 415*

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 10.15 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 13.00 då debatten med anledning av budgetpropositionen skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 13.00.

13 § Debatt med anledning av budgetpropositionen

*Debatt
med anledning av
budgetpropositionen*

Anmäldes proposition 1998/99:1

Förslag till statsbudget för budgetåret 1999, reviderad finansplan, m.m.

Anf. 3 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Fru talman! Ingen torde ha undgått den betydande internationella finansiella turbulensen under senare tid. Allvarliga kriser förekommer i Ryssland, i Japan och flera andra asiatiska länder och även i Latinamerika. En sak är klar: De länder som har instabila och handlingsförlamade regeringar drabbas hårdare än andra. Därför är det utomordentligt viktigt

att den budgetproposition som i dag presenteras är en frukt av ett samarbete mellan tre partier som tillsammans har en klar majoritet i riksdagen: Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Samarbetet berör fem områden: ekonomi, sysselsättning, rättvisa, jämställdhet och miljö. Andra områden, som Europapolitiken och säkerhetspolitiken, omfattas däremot inte av samarbetet.

Samarbetet vilar på att respekt visas för tidigare överenskommelser. Hit hör uppgörelserna om pensionsreformen, Riksbankens ökade självständighet och försvarspolitiken. De uppgörelserna ligger fast.

Samarbetet visar att det finns en bred uppslutning kring en stabil ekonomisk politik. Utgiftstaken ligger fast. Budgetmålen ligger fast – utom för år 2000, där överskottsmålet skärps. Politiken inriktad på prisstabilitet ligger också fast. Det är en politik för ökad sysselsättning, ökad rättvisa, förbättrad jämställdhet och förbättrad miljö. Det är en politik som är bra för Sverige.

Regeringen har tidigare formulerat ett mål som innebär att den öppna arbetslösheten skall nedbringas till 4 % år 2000. I takt med att vi närmar oss det året och arbetslösheten faller finns det skäl att höja ambitionen och förlänga tidsperspektivet. Regeringen föreslår därför att ett kompletterande mål för sysselsättningen fastställs. Andelen sysselsatta av befolkningen mellan 20 och 64 år skall öka från 74 % år 1997 till 80 % år 2004. Därigenom minskar behovet av sociala ersättningar. Det motsvarar ungefär 375 000 nya arbetstillfällen netto under sju år, eller i genomsnitt närmare 55 000 nya arbetstillfällen per år.

I fredags presenterade SCB sysselsättningen i september. Årstakten på sysselsättningsökningen var då 69 000 personer. Det visar att det nya målet är möjligt att nå.

I budgetpropositionen föreslås ökade resurser till skolan, vården och omsorgen genom successiva höjningar av statsbidragen 1999, 2000 och 2001 samt genom att de 200 kr som betalas i statlig skatt under 1999 i stället överförs till den kommunala sektorn. Förutom att dessa resurser medger förbättrad kvalitet och ökad standard inom skolan, vården och omsorgen möjliggör de också en förbättrad sysselsättning.

I budgeten föreslås en rad åtgärder för att öka rättvisan i Sverige. Pensionärernas ekonomi förstärks med 4 miljarder kronor 1999. De förvärvsarbetandes ekonomi förstärks genom en tillfällig skattereduktion som främst gynnar låginkomsttagarna. Fastighetsskatten för hyresbostäder sänks tillfälligt 1999. Barn- och studiebidragen höjs i två etapper: år 2000 och 2001. Insatser görs för att förbättra situationen för de hemlösa. Biståndet höjs successivt 1999, 2000 och 2001.

I budgeten föreslås en rad åtgärder för att Sverige skall behålla och förstärka sin position som världens mest jämställda land. Jämställdhetsombudsmannen tillförs ökade resurser. Statistiska Centralbyrån får medel bl.a. för att förbättra lönestatistiken och metoderna för jämställdhetsbokslut. Utredningen om jämställdhetslagen får i uppdrag att analysera frågor som rör arbetsvärdering. De statliga myndigheterna får i uppdrag att arbeta mera aktivt med jämställdhetsfrågor, inklusive lönefrågor.

Dessutom föreslår regeringen en rad åtgärder som gynnar miljön. Ytterligare resurser tillförs för att kunna förvärva värdefulla skogsområden. Mera resurser tillförs även för naturvårdsavtal och biotopskydd i skog. Särskilda medel anvisas för marksanering. De lokala investeringspro-

grammen vidgas till att även omfatta stöd för allergisanering. Naturvårdsverket får i uppdrag att i samverkan med Forskningsrådsnämnden göra en samlad bedömning av miljöforskningen.

Fru talman! Ett centralt område i en framtidsinriktad politik är Europapolitiken. Medlemskapet i Europeiska unionen ger Sverige möjligheter att verka för ett Europa präglat av demokrati, jämställdhet, solidaritet och öppenhet. Samarbetet gagnar vårt land och ger oss goda möjligheter till inflytande.

Regeringen avser att bedriva en aktiv och framåtsyftande EU-politik som kan bidra till att lösa gemensamma problem och forma Europas framtid. Vi skall även i fortsättningen verka för en inriktning av den ekonomiska politiken i EU som gynnar sysselsättning och välfärd, stärker konkurrenskraften och utvecklar frihandeln. Kampen mot arbetslösheten skall även i fortsättningen stå i centrum för en aktiv svensk Europapolitik. De politiska förutsättningarna för gemensamma insatser är bättre än någonsin tidigare.

Under de närmaste åren står EU inför stora, ja, omvälvande förändringar. Medlemskap för länder i Central- och Östeuropa, som nu förbereder sitt inträde i unionen, innebär en historisk möjlighet att trygga fred, demokrati och välfärd i det nya Europa som växer fram. Som EU-medlem kommer Sverige att arbeta för att den ekonomiska och monetära unionen blir framgångsrik. Att så blir fallet ligger också i vårt eget intresse. För att bevara vår handlingsfrihet skall vi även i fortsättningen uppfylla de ekonomiska villkoren för fullt deltagande.

För att öka kunskapen och stimulera en bred debatt om den ekonomiska och monetära unionen påbörjas ett vittomfattande och opartiskt informations- och folkbildningsarbete. Ett beslut om svenskt deltagande skall underställas det svenska folket för prövning i val eller i folkomröstning.

Ett annat centralt område i en framtidsinriktad politik är utbildning och forskning. Utbildning är nyckeln till långsiktig tillväxt och ökad sysselsättning. Den är avgörande för individers möjligheter till ett rikt liv både i och utanför arbetslivet, som medborgare och konsument.

En utbildning på gymnasienivå är i dag oftast ett minimikrav på arbetsmarknaden. För att motverka att kvinnor och män slås ut till följd av för låg utbildning har vi i Sverige de senaste åren genomfört en bred satsning på utbildning i vuxen ålder. Detta sker både i form av reguljär utbildning, kunskapslyftet, och i form av den mera yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen.

Hela Sverige skall ta steget in i 2000-talet med kunskap och kompetens. Antalet studenter inom civilingenjörs-, högskoleingenjörs- samt naturvetarutbildningen kommer särskilt att öka. Genom att de mindre och medelstora högskolorna byggs ut och förstärks med fasta forskningsresurser blir de allt starkare krafter även för den regionala utvecklingen.

Sverige skall vara en ledande forskningsnation. Universitet och högskolor skall ges goda förutsättningar att också fortsättningsvis göra Sverige till en ledande forskningsnation. Forskningen har inte bara ett värde i sig. Forskning och högre utbildning hör samman. En utbyggnad av forskningsresurserna skapar också möjligheter att långsiktigt säkerställa kvalitet i utbildningen.

Ett tredje centralt område i en framtidsinriktad politik är företagandet. Sverige skall vara ett land som kännetecknas av ett gott och stabilt företagsklimat, både för små och för stora företag. Skatterna skall vara utformade så att företagande och expansion gynnas. Småföretagsperspektivet måste än mer sättas i fokus. Reglerna skall förenklas.

Fru talman! Med den starkare grund som har lagts för svensk ekonomi genom budgetsaneringen och låginflationspolitiken skapas större utrymme för framtidssatsningar på en rad områden. Det handlar bl.a. om att verka för en uthålligt hög ekonomisk tillväxt, en stigande sysselsättning, en förstärkt generell välfärd, en bättre utbildning och en fortsatt utveckling mot ekologisk hållbarhet.

Ett viktigt led i en framtidsinriktad politik är att se över skattesystemet. Regeringen kommer därför inom kort att inbjuda riksdagens partier till överläggningar om skattepolitikens framtida inriktning. Min utgångspunkt är att skattesystemet skall vara enkelt och likformigt, med låga skattesatser och breda skattebaser. Det är något som jag hoppas att alla partier kan ställa upp bakom.

Sverige blir starkare av samarbete, inte av splittring. Låt oss tillsammans visa det under mandatperioden. Nu när vi har en bred uppgörelse om 1999 års budgetproposition är det också viktigt att den fortsatta behandlingen sker i enlighet med förslaget.

Jag överlämnar nu budgetpropositionen i all dess glans och härlighet till riksdagen för fortsatt hantering.
(Applåder)

Anf. 4 BO LUNDGREN (m):

Fru talman! Regeringens budgetförslag präglas av det förgångna. Det ger inte lösningarna på dagens problem, och det svarar inte mot framtidens krav.

Budgeten kan också sägas vara dubbelt världsfrånvänd. Regeringen noterar den internationella finansorn, men räknar inte med att den påverkar Sveriges utveckling mer än marginellt och redovisar inga åtgärder för att lindra effekterna om det skulle bli annorlunda.

Jag måste säga att jag känner mig ganska bekymrad, därför att ingen i dag riktigt kan se var det som händer i världen slutar. Vi vet inte riktigt hur bankernas och finansinstitutens balansräkningar ser ut. Vi upplevde själva i Sverige situationen efter 80-talet med de svåra problem som kom. Då diskuterade man också vändpunkter. Då underskattade man också svårigheter. Jag hoppas att det inte blir som den gången. Men vi måste ha beredskap. Vi kan inte överinteckna en positiv, alltför rosenröd bedömning. Och det tar man inte hänsyn till i sin bedömning av den ekonomiska utvecklingen.

Man gör också en annan bedömning som oroar mig. För att få budgetens optimistiska antaganden att gå samman gör man bedömningen att hushållssparandet, jämfört med vad man trodde i våras, kommer att bli väsentligt mindre, i princip noll. Det är en dramatisk omvärdering av hushållens sparbenägenhet. Också detta var ett av misstagen som den dåvarande socialdemokratiska regeringen gjorde i slutet av 80-talet och början av 90-talet, när man hela tiden talade om den vändpunkt som aldrig kom, i vart fall inte förrän 1993.

Men hur kan vi i dag veta att hushållen inte alls skall spara år 2000 eller år 2001? Hur ser konjunkturläget i Sverige ut om det skulle visa sig att de också påverkas av oron och dessutom sparar för att skaffa sig den buffert som åtminstone vi moderater egentligen tycker att man skall ha? Vi kan inte ha en ekonomi i Sverige som bygger på att hushållen inte skall kunna spara. Här finns stora osäkerheter, som vi alla borde vara bekymrade för.

Vad skall man göra för att kunna hantera den situationen? Man skall naturligtvis försöka att öka stabiliteten, gå från den instabilitet som Sverige ensamt i världssamfundet drabbas av, eftersom vi inte har valt att gå med i det europeiska valutasamarbetet. Att vara en del av det europeiska valutasamarbetet ger oss en större stabilitet. Det är en ingrediens i en politik som gör det lättare att klara den här typen av turbulens.

Än viktigare blir det också att genomföra de strukturförändringar i svensk ekonomis sätt att fungera som har varit önskvärda under lång tid. Det är den ena delen av att vara världsfrånvänd. Den andra är att regeringen inte heller inriktar politiken på att ta till vara de möjligheter till en god utveckling som den allt snabbare internationella integrationen långsiktigt ger. I stället strävar man efter att i det längsta bevara den socialdemokratiska samhällsmodellen, som faktiskt håller på att haverera.

Utgångspunkten för budgeten tycks således vara att vi lever i den bästa av världar, där hög tillväxt är en självklarhet, där de nya jobben växer fram av sig själva och där viktiga gemensamma uppgifter, som exempelvis vården, fungerar bra, med samma organisation som har lett till att Sverige i dag, trots världens högsta skatter, fått se växande vårdköer. Men så är det inte.

Långsiktigt hög och stabil tillväxt, grunden för välbefinnande och trygghet, uppnås genom att fler arbetar och genom att arbetet får ett allt större kunskapsinnehåll, att produktiviteten ökar. För att lägga grunden till en sådan utveckling räcker det inte med en tillväxtminister och hurtfriska uttalanden. Det krävs en tillväxtpolitik och konkreta åtgärder. Men en sådan politik har inte regeringen. Man skriver själv i finansplanen att arbetsmarknad och lönebildning skall fungera väl. Men det finns inga förslag, inte nu, inte för ett år sedan, inte för två år sedan.

Man talar återigen om minskat krångel, men det enda konkreta som finns i budgetförslaget är att man avvisar Riksskatteverkets förslag om att det skulle bli enklare att få F-skattesedel, enklare att bli företagare. Det konkreta förslaget avvisades.

Man talar om förslag i vårpropositionen nästa år för att stärka möjligheterna till en ökad sysselsättning. Men om det nu finns sådana tankar, varför skall förslagen vänta?

Vi hade en sommarsession i riksdagen 1996 när arbetslösheten var hög, liksom den fortfarande är. Då skulle det komma förslag. De kom aldrig. Det hände ingenting.

Björn Rosengren, vår nye superminister, sägs det, är i uttalanden positiv till de moderata förslagen om sänkt skatt på arbete och slopad dubbelbeskattning. Men i dag avvisar samarbetspartnern Gudrun Schyman, liksom Göran Persson i valrörelsen, sådana åtgärder. Vilken linje gäller egentligen? Det skulle vara intressant att höra Johan Lönnroth och Erik Åsbrink klara ut det. Vad är det som gäller? Är det Björn Rosengren,

Prot. 1998/99:5
13 oktober

*Debatt
med anledning av
budgetpropositionen*

ministern, eller Gudrun Schyman, partnern, som skall avgöra? Blir det någon politik? Hur ser den ut?

Svaret är tyvärr ganska enkelt. Den försvagade socialdemokratiska regeringen kommer inte att förmå att lägga om politiken. Det är naturligtvis därför man också försöker dölja att massarbetslösheten permanentas. Även med regeringens optimistiska antaganden kommer den totala arbetslösheten alla år t.o.m. år 2001 att ligga över 10 % enligt regeringens egna bedömningar. Den totala arbetslösheten kommer alltså att ligga över 10 % alla överblickbara år, även när man tar hänsyn till att man vidtar arbetsmarknadspolitiskt motiverade utbildningsåtgärder.

Genom fokuseringen på att minska den öppna arbetslösheten med dessa åtgärder håller redan flaskhalsar på att uppstå på arbetsmarknaden på grund av att den fortfarande är stel och alltför reglerad. Detta i sin tur riskerar naturligtvis att leda till att lönebildningen slår igenom och att vi kommer tillbaka till de problem som vi borde ha lämnat bakom oss. Det beror på att regeringen under dessa år inte har vidtagit åtgärder, inte heller nu aviserar några åtgärder och sannolikt heller inte med sina väns-terpartner kan få förutsättningar att vidta sådana åtgärder.

En annan viktig förutsättning för en god ekonomisk utveckling är långsiktigt stabila statsfinanser. Det är därför oroande hur regeringen urholkar den nya budgetprocessen. Den budgeteringsmarginal som vi moderater tycker är alldeles för stor var och är inte avsedd att ge utrymme för att man, om inkomsterna växer snabbare än man har tänkt sig, skall kunna öka utgifterna i motsvarande mån. Det har blivit så. Den budgeteringsmarginal som år 1998 sattes till 18 miljarder är nu bara 1 miljard. Nästan 17 miljarder har tagits i anspråk. 1999 års marginal var ursprungligen 22 miljarder. Kvar är litet drygt 3 miljarder. Resten har tagits i anspråk. Marginalen för år 2000 var ursprungligen 20 miljarder, och den är nu knappt 7 miljarder. Redan i våras minskade budgeteringsmarginalen för år 2001 från 27 till 20 miljarder.

Det är inte så budgetprocessen är tänkt att fungera. Man kan möjligtvis klara det kortsiktigt när inkomsterna kommer snabbare än beräknat. Men när det vänder går det inte att leva på brott mot budgetprocessen. Det är djupt oroande. Det är alldeles bortsett från att man inte heller tar hänsyn till t.ex. kostnaderna för den förtida miljöförstörande avvecklingen av Barsebäck.

En hög skattekvot bibehålls. En stor utgiftskvot är kvar. Bara under detta år har beslut fattats om nya åtaganden på 28 miljarder kronor. 24 miljarder är ökade offentliga utgifter, och 4 miljarder är skattesänkningar. Det rör sig liksom tidigare framför allt om utgiftsökningar.

Fru talman! Budgeten innebär också att barnfamiljerna har blivit blåsta. Det var mycket tal i valrörelsen om att barnfamiljerna är utsatta. Så är det. Men ingenting händer före 1999 om ekonomin skall tillåta en höjning av barnbidragen år 2000 och år 2001 med en hundralapp vardera året. Det blir inget förslag om enhetstaxa. Det blir i stället fortsatt bidragsberoende.

Den lilla skattesänkningen som motsvarar ungefär hälften av den höjning av egenavgiften som genomförs i år är tillfällig. Den höjer dessutom marginaleffekterna. Debatten i valrörelsen gällde att minska marginaleffekterna. Fram-och-tillbaka-politik eller tvärtompolitik.

Också en tillfällig sänkning av fastighetsskatten genomförs. Vi tycker att det skall vara permanenta sänkningar av fastighetsskatten, inte bara för flerfamiljshusen utan också för villorna. Vi vill slopa fastighetsskatten. Det är intressant att regeringen i våras sade att man nu skall ned till 1,5 % fastighetsskatt. Då läggs en stabil grund. Med Centerns hjälp blir det en situation där det aldrig mer blir lägre fastighetsskatt. Nu är det konstant 1,5 %, liksom att taxeringsvärdena fryses. Tillfälligt är det 1,3 % för vissa kategorier.

Detta är inte en konsistent, logisk politik. Det enda man vet är att det också i fortsättningen kommer att vara svårt att försörja sig på egna arbetsinkomster.

I valrörelsen avvisades vårdgarantin. I budgeten finns inga tankar på att ta till vara idéer om förnyelse och förändring av organisationen för att få ut mer av vårdapparaten. Eva Fernvall och andra föreslog det för drygt ett år sedan. I stället skall den politiskt styrda organisationen behållas, dvs. den som lett till brister i vården på samma sätt som den lett till brister i äldreomsorgen och skolan.

Fru talman! Sverige behöver en ny politik som kan skapa förutsättningar för ett samhälle, där den som kan arbeta också har ett arbete och där den som har ett arbete också kan försörja sig på sina arbetsinkomster. Det skall vara ett samhälle där politiken är tillräckligt stark för att klara de uppgifter som måste lösas gemensamt, men samtidigt så begränsad att människorna själva tillåts klara de uppgifter de bäst klarar själva.

Fru talman! En sådan politik kommer vi moderater att redovisa i riksdagen om två veckor.
(Applåder)

Anf. 5 JOHAN LÖNNROTH (v):

Fru talman! Valet är över. Vänsterpartiet har gjort en valframgång. Då kan man i glädjeyran glömma bort att verkligheten ser likadan ut den 21 september som den såg ut den 19 september. Vi lever fortfarande i ett samhälle där klassklyftorna har ökat.

Många människor i Sverige får inte pengarna att räcka till när månadens börjar ta slut. Skillnaderna i löner mellan könen är fortfarande mycket stora.

Vi hade ett lågt valdeltagande. Det uttrycker bl.a. det faktum att det är stora skillnader i den alldeles för höga arbetslösheten i stadsdelar som Bergsjön i Göteborg, Rinkeby här i Stockholm och Rosengård i Malmö. Valdeltagandet var förfärande lågt. Den situation som gav grunden till detta lever kvar i dag.

De globala klyftorna mellan fattiga och rika är fortfarande förfärande stora. Det internationella kapitalets makt är fruktansvärt stor.

Men det politiska landskapet i Sverige är förändrat. Valet gav uttryck för att väljarna vill ha ökad rättvisa och flera jobb. Vi har också en annan situation i det budgetarbete vi diskuterar i dag. I dag är de offentliga finanserna i ordning. Minns hur det såg ut för fyra år sedan. Nu är de i ordning, och det är en helt annan förutsättning för dagens budgetdebatt.

Väljarna har också gett oss ett mandat för ett långsiktigt, hållbart samarbete mellan de tre partierna Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Partiledarna och språkröret från Miljöpartiet gav i ett

pressmeddelande uttryck för att det finns en stark ambition att samarbetet skall hålla mandatperioden ut. Vi är glada för det i Vänsterpartiet.

I många kommuner och landsting finns det uppgörelser mellan socialdemokrater, vänsterpartister och ofta miljöpartister. Det är vi också glada för. Vi tror att det samarbetet bildar en bra grund för det samarbete som skall utvecklas i riksdagen.

Budgeten är bara ett första steg i samarbetet. Vi ser det inte som det viktigaste steget. Det är ett viktigt steg, men det är inte det viktigaste steget. Det skall komma sedan.

De tre partierna har kunnat visa upp en unik styrka, dvs. att vi har gått i land med budgetarbetet trots finansiell oro runt om i världen och trots att vi har en budgetordning som egentligen motverkar möjligheterna att få genomslag för ett valresultat. Jag välkomnar den debatt som bl.a. finansministern har deltagit i om huruvida det verkligen är rimligt att ha en valdag som ligger så att vi i oerhört forcerat tempo skall genomdriva ett nytt budgetförslag baserat på valutslaget. Det har naturligtvis inte varit möjligt att få fullt genomslag för valresultatet i denna budget. Det är vi fullt medvetna om i Vänsterpartiet. Detta är nu en uppgörelse. Den kommer vi att stå fast vid, ta ansvar för och vårda att den skall hålla i fortsättningen.

Vi måste ha en rejäl diskussion om denna budgetprocess verkligen ger demokratiska möjligheter att få genomslag för väljarnas vilja. Vi måste ha en sådan debatt.

Vi är särskilt glada för ett antal inslag i den budget vi diskuterar i dag. Jag skall börja med att nämna det operativa sysselsättningsmålet som vi har enats om. Vi kunde inte enas om detta i våras i finansutskottet, men nu har vi klarat av att enas. Det är väldigt bra.

Jag vill också notera att vi är överens om att om konjunkturen inte skulle bli så positiv som vi hoppas på, får vi tolerera att överskotten inte blir riktigt lika stora. Då måste vi sätta sysselsättningen i första rummet; den måste komma först.

Vi är naturligtvis glada för att det bli mer pengar. Det är inte så mycket, men det blir ändå mer pengar till skola, vård och omsorg samt till kommuner och landsting.

Vi är naturligtvis också glada för att sänkningen, om än temporär, av fastighetsskatten för flerbostadshus möjliggör att hyrorna blir lägre än de annars skulle ha blivit.

Jag har ett märke på mig där det står "Sänk hyran", som jag fick av Hyresgästföreningen i går. Den uttryckte den frustration som den känner över att hela det politiska systemet rör sig blixtnabbt när villaägarna går ut på gator och torg, att det blir oerhört mycket turbulens både i medierna och i det politiska systemet. När hyresgästerna går ut på gator och torg – hör och häpna; de har också varit ute på gator och torg – hörs det mycket litet. Nu är det dags för rättvisa. Nu är det dags att göra saker och ting som innebär att hyresnivåerna går ned.

Det är också mycket bra att vi har fått skarpare redskap för att bekämpa lönediskriminering och för att öka jämställdheten mellan kvinnor och män. Vi skall fortsätta detta arbete.

Det är bra att det gamla fackliga kravet på utbildning på arbetsplatserna skall förverkligas.

Det är också bra att vi sänker skatten på de lägsta inkomsterna. Det är också en åtgärd för fler jobb. Vi har under hela valrörelsen hävdat att rättvisan är produktiv. Om man flyttar pengar från dem som lägger pengar på hög och ger till dem som har litet är det också en stimulans till köpkraft och efterfrågan. Det får fart på jobben. Rättvisan är alltså produktiv.

Nu har det varit en debatt de senaste veckorna där bl.a. företrädare för LO har frågat om detta med att sänka skatten för låginkomsttagare så här litet verkligen är det viktigaste och om det inte är viktigare att se till att barnomsorgen blir bättre eller att ge dessa pengar till kommuner och landsting, så att man t.ex. kan hålla låga dagistaxor. Jo visst! Vi är ganska överens om att vården, skolan och omsorgen är det allra viktigaste, men nu har vi i dessa samtal accepterat dessa utgiftstak, som vi ville ändra, och nu ligger de där de ligger. Inom dessa utgiftstak har inget av de partier som har fört dessa samtal kunnat prestera en finansiering av sänkta dagistaxor. I och med det får vi nöja oss med att fortsätta de här samtalen för framtiden. Vi i Vänsterpartiet är starka anhängare av en barnomsorg som ingår i den generella välfärden och låga dagistaxor, och vi skall nog kunna komma fram den vägen också.

Vi har inte i dessa samtal klarat ut frågan om EMU, utan den har lagts åt sidan. Vi har säkert olika uppfattningar i fråga om EMU, men jag tror att vi är ganska eniga om en hel del andra saker som har att göra med EU och EMU. Vi är eniga om att det vore bra att satsa mer på sysselsättningspolitiken i ett samarbete mellan de olika EU-länderna och över huvud taget i länderna i Europa.

Eftersom Moderaterna har gått ut väldigt hårt och sagt att om vi hade varit med i EMU från början hade skakningarna, den svenska räntan och aktiebörsfallet osv., inte alls varit så problematiska. Det är bara att studera verkligheten för att se att det inte alls är så.

Bo Lundgren talar om den verklighetsfrämmande budgeten och om de alltför låga budgeteringsmarginalerna. Jag har tagit med mig ett aktstycke hit, och det är den moderata motionen från i våras. Tala om verklighetsflykt! För det första innehåller den grova felräkningar, där man har tagit bort i storleksordningen 20 miljarder kronor i kostnader för kommuner och landsting. För det andra innehåller motionen en väsentligt svagare budget. Om denna budget hade gällt hade vi fått verkliga skakningar på de finansiella marknaderna. Det är en budget för finansiell oro och oansvarighet. Det är en lycka att vi inte kan bygga budgeten på denna motion.

Vi vänsterpartister vill att svenska folket skall arbeta mer, men vi vill fördela denna merarbetstid på ett jämnare sätt. Vi tror att det är nödvändigt att se till, inte bara avtalsvägen utan också lagstiftningsvägen, att äntligen få en rejäl arbetstidsreform. Vi har i dessa samtal inte kommit så långt i denna fråga, men vi har i alla fall enats om att vi skall driva frågan vidare. Vi skall sitta tillsammans och utbyta tankar, och vi skall komma fram denna väg. Det är en mycket viktig fråga.

Vi skall också samtala om den sysselsättningsproposition som skall läggas fram i vår. Jag tror att de här tre partierna är eniga om att vi behöver en offensiv, framtidsinriktad näringspolitik, en grön näringspolitik, dvs. motsatsen till den moderata, konservativa, bakåtblickande närings-

politiken. Vi behöver en framåtblickande näringspolitik, som verkligen ställer om den svenska ekonomin så att den passar till framtiden.

Till sist skall jag bara återvända till verkligheten, till den mycket allvarliga situation som trots allt fortfarande råder. Det låga valdeltagandet speglar att en mycket stor del av svenska folket inte känner sig tillhöriga, inte känner att de är del av det demokratiska systemet tillräckligt mycket för att välja att gå och rösta. Det är i längden det allra svåraste och djupaste problem som vi har att komma till rätta med. Jag hoppas och tror att denna riksdag inte enbart skall ägna sig åt budgetfrågor och politikens vanliga frågor, utan också skall ta en djup diskussion om hur vi skall vidga och fördjupa demokratin, så att vi i nästa val kan säga att vi har fått en stegring och att alla människor känner sig mera delaktiga i det politiska och demokratiska systemet.
(Applåder)

Anf. 6 MATS ODELL (kd):

Fru talman! Arbetslösheten kostar i år de svenska offentliga budgetarna uppåt 150 miljarder kronor. Men arbetslöshet kostar också, och kanske först och främst, självkänsla och förlorad framtidstro för de ca 886 000 människor som helt saknar ett arbete, som vill arbeta mer eller som vill ha riktiga jobb, som månad efter månad, ofta år efter år, får gå och be om ett arbete men som besvikna får gå hem igen. Inte minst allvarligt är det för de ca 50 000 unga människor som kunnat konstatera att ingen i Sverige i dag behöver deras kunskap eller arbetskraft.

Faktum är, fru talman, att budgetpropositionen saknar både trovärdighet och konkretion i den fråga som är helt avgörande för att trygga den svenska välfärden, nämligen hur bästa möjliga förutsättningar skapas för ökad tillväxt och sysselsättning, för hur företag och näringsliv skall kunna växa och utvecklas. När tar regeringen t.ex. ställning till Småföretagardelegationens förslag?

Det är ganska uppseendeväckande att budgetpropositionen inte innehåller mer av konkreta förslag som skulle kunna öka tillväxten i den svenska ekonomin och därmed antalet nya jobb. Det lilla som nu till äventyrs görs och föreslås är typiskt nog av tillfällig karaktär eller av engångskaraktär. Regeringens strategi har alldeles uppenbarligen varit följande: statsfinanser i balans och fortsatt god konjunktur kommer automatiskt att leda till ökad sysselsättning utan att de långsiktiga strukturella problemen behöver tas upp och skapa split och söndring inom arbetarrörelsen. Bl.a. därför är regeringens mycket optimistiska antaganden om den ekonomiska utvecklingen byggda på lösan sand.

Fru talman! Man får en ganska kuslig deja-vu-upplevelse när man läser finansplanen. Årets budgetproposition har det gemensamt med samtliga budgetpropositioner – oavsett om man kallar dem vår-, tillväxt- eller sysselsättningspropositioner – att förslagen anges komma i nästa proposition. De kommer inte nu, utan i nästa proposition. Nu har vi väntat på en sysselsättnings- och tillväxtpolitik sedan hösten 1994. Det hette precis likadant då. Vi kan läsa på s. 2 i finansplanen: Regeringen avser att i vårpropositionen komma med de konkreta förslagen. Så hette det inför 1995. Så hette det inför 1996. Så hette det inför 1997. Så hette det inför 1998, och så heter det inför 1999. När kommer förslagen? Varför har ni inga idéer? Varför har ni ingen politik som kan åstadkomma bättre förut-

sättningar för arbete och sysselsättning? Detta är inte rimligt. Vad väntar egentligen regeringen på?

Man kan fråga sig vad denna väntan har kostat i form av onödigt hög arbetslöshet och därmed naturligtvis också i form av ökade kostnader för både enskilda och samhället.

När kommer förslagen? Hinner ni förhandla fram dem till april? Det har verkat ganska svettigt med förhandlingar på nätterna. Räcker antalet nätter? Räcker krafterna för att värka fram en politik mellan dessa tre partier som kan skapa nya jobb ute i ICA-butiker, på mekaniska verkstäder, i IT-företagen – nya företag som t.ex. riktar sig till hushållssektorn – och i de stora börsföretagen? Kommer ni att klara av detta till april, eller kommer det att heta likadant då, dvs. att regeringen avser att komma med förslag nästa gång? Den som lever får se.

Det är i alla fall så att svenska och internationella nationalekonomer, OECD och EU-kommissionen gemensamt, har en diger lista med förslag som borde sättas in för att kraftigt öka sysselsättningen och få ned massarbetslösheten i Sverige. Vi kristdemokrater hade ändå hoppats att regeringen hade haft något av detta att komma med som hopp för de arbetslösa.

Nu gav valet vissa förutsättningar för en socialistisk och tillväxtskeptisk regering. Vänstern och Miljöpartiet är av tradition negativa till ekonomisk tillväxt över huvud taget. Socialdemokraterna vill nog gärna se tillväxt om näringslivet kan leverera den med bevarade regelverk och skattenivåer. Däremot har socialdemokraterna aldrig i den egna rörelsen vågat ta en rejäl diskussion om Sveriges djupgående problem i form av t.ex. dåligt fungerande lönebildning, dåligt fungerande arbetsmarknad och tillväxthämmande skatter på arbete, sparande och företagande. Under de gångna fyra åren har därför tillväxtpolitiken helt lyst med sin fränvaro. Regeringen har inte ens försökt att ta upp och åtgärda Sveriges under snart 30 år notoriskt låga tillväxt eller ens – för att ta ett konkret färskt exempel – ge konkurrensneutralitet till näringar som lantbruket och sjöfarten och åkerinäringen, som man ändå har utlovat. Det som finns är inte tillräckligt för att stoppa den snabba utflaggning av svenska fartyg och åkeriföretag, bl.a., som nu pågår. Nu har man organiserat och bemannat ett nytt stort departement för tillväxt. Nu är det bara politiken som saknas.

Det var, fru talman, ganska intressant att lyssna till näringsministern i lördagens ekointervju. Det är uppenbarligen lättare att byta näringsminister än att byta näringspolitik. Då slipper man blanda in partiapparaten och LO och alla de nyckfulla motkrafterna som finns i de sammanhangen. Det är bara att byta ut folk. Det framgick, tycker jag, av intervjun att Björn Rosengren ännu inte hade fått några näringspolitiska riktlinjer att hålla i handen. Han hade förmodligen letat förgäves i Anders Sundströms skrivbordslådor, och där mötts av tomhet och ödslighet. Därför fick han också famla i blindo och lita på uppfattningarna från sitt tidigare liv, där han fortfarande kunde tänka ganska fritt. Men ett tomt näringsdepartement kan aldrig ersätta en tillväxtpolitik. Nu har vi sett statsråden, men var finns den nya närings- och tillväxtpolitik med positiva och stabila regelverk som skulle kunna få landets företagare att våga börja satsa, investera och nyanställa?

Prot. 1998/99:5
13 oktober

*Debatt
med anledning av
budgetpropositionen*

Ett annat område, fru talman, där man ser att regeringen och dess stödpartier är pålitligt kollektivistiska är synen på familjen och familjepolitiken. Omsorgen och värmen för de små barnen skall alltså enbart levereras på institution – punkt slut. Det är i varje fall otänkbart att subventionerna skulle fördelas så att också föräldrarna fick mer tid att ge närvärme till de egna små barnen under de första känsliga åren. Detta är för oss kristdemokrater en fullständigt oacceptabel politik som vi snarast vill ändra på.

Jag märker också att ni hellre höjer en skatt än sänker ett bidrag. Ni ökar, hellre än minskar, den politiska styrningen över medborgarnas vardag. Vi kristdemokrater litar mer på medborgarna. Vi vill i stället reformera välfärdssystemet så att både tryggheten och det personliga ansvarstagandet kan öka i framtiden.

Ett exempel på förlamande inre splittring är att regeringen inte heller den här gången har kunnat samla sig till ett förslag som öppnar den tjänstesektor som riktar sig till hushållen, trots att vi vet att det kostar väldigt litet, trots att vi vet att man behöver minska den svarta sektorn och att det nu är en situation där fler och fler vänjer sig vid att både köpa och sälja svart och trots att vi nu har två statsråd på Näringsdepartementet som har uttalat att de önskar en sådan utveckling. Det vore ynkedom om dessa två statsråd icke ens skulle kunna driva igenom denna enkla och jobbskapande reform och öppna den tjänstesektor som riktar sig också till hushållen.

Det framgick av gårdagens nyhetsrapportering, och det framgår också för övrigt av budgetpropositionen, att socialdemokraterna nu tänker sig att ta strid för taken för dagisavgifterna. Man skall strida till sista blodsdroppen. Det är väl hedervärt. De som nu lurades att rösta på Socialdemokraterna av denna anledning känner sig naturligtvis besvikna. Det kan jag förstå. Men det är litet märkligt att ni inte vill ta strid för de verkligt höga avgifterna, nämligen de som drabbar de handikappade, de gamla och de långvarigt sjuka som i dag finns i särskilda boenden med avgifter som skinnar dem in på bara benen. Varför tar ni inte den striden, Erik Åsbrink? Varför kämpar ni inte för att sänka de avgifterna? Ni bryr er om höginkomsttagarnas dagisavgifter, men icke dessa höga och orättfärdiga avgifter som tas ut av gamla och långvarigt sjuka. Den matchen måste ni börja ta.

På kort sikt, fru talman, handlar det naturligtvis om ökade statsbidrag till kommunsektorn om vi skall klara av detta. Men om vi skall klara välfärden i stort – också inför framtiden – måste Sverige få ett långsiktigt och positivt stabilt klimat för arbete och företagande. Här skiljer sig Socialdemokraternas politik på ett avgörande sätt från Kristdemokraternas. Stabila, positiva och långsiktiga villkor är en nödvändighet om vi skall få framtidstro och livskraft i hela Sverige och om vård, skola, omsorg och rättsväsende skall få stabila resurser också i nästa lågkonjunktur. Detta har ännu inte på långt när uppfyllts med dagens förslag från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Fru talman! Vi i Kristdemokraterna kommer om två veckor – den 28 oktober – att redovisa vårt alternativ för ett tryggare, friare och mänskligare Sverige.

(Applåder)

Fru talman! I dag är budgetpropositionen framlagd. Här finns förslag som berör barnomsorg, skola, utbildning, företagande och pensioner samt om vi skall kunna bo kvar i lägenheter och villor eller på vår hemort. Här finns forskning och universitet, uteliggare och direktörer, jordbrukare och vårdbiträden, arbetslösa och alla andra. Det som är ekonomi i dag är verklighet i morgon.

Vi står nu inför ett sekelskifte och ett nytt årtusende samt den psykologiska tröskel som det innebär att försöka tänka framåt förbi en sådan barriär.

Tyvärr, fru talman, måste jag konstatera att dagens förslag inte ger hållbara framtidslösningar. Inte heller ges människor en grund att tro på framtiden och på att vi konstruktivt skall kunna lösa de problem som ligger framför oss.

Centerpartiet är ett modernt icke-socialistiskt mittenparti som på väg in i det nya seklet vill skapa ett miljömässigt och ekonomiskt hållbart samhälle med utveckling och tillväxt i hela landet. Sverige skall visa ett starkt ledarskap internationellt och spela en ledande roll i arbetet för solidaritet, fred och social utveckling och mot fattigdom och stora miljöproblem.

Den internationella ekonomin ger oss en sorts otrygghet som vi måste förhålla oss till. I Östeuropa och Ryssland råder en ekonomisk och mänsklig kris. Människor kan inte på familjens samlade löner ens skaffa mat eller tak över huvudet utan att dessutom ha ett eget potatisland; detta för att vara säkra på att det över vintern skall finnas mat på bordet. Den senaste tiden har vi upplevt kraftiga fall på börserna och en försvagning av den svenska kronan.

Den stora risken är att marknadens inre rädsla sprids ut till den reala ekonomin. Därför krävs det stabilitet genom ett seriöst ekonomiskt ansvarstagande, med realistiska utgiftsförslag, rimliga skattesänkningar och möjligheter till fler arbetstillfällen.

Varje skattekrona som tas till de offentliga utgifterna är tagen ur någons ficka. Det måste då finnas ett förtroende hos medborgarna för att vi på rätt sätt använder pengarna till utveckling av samhället.

I september i år var 257 000 personer öppet arbetslösa, vilket betyder 6 % av arbetskraften. Det är en lägre siffra än förut, men det är fortfarande en orimligt hög siffra. Vi i Centerpartiet sätter tillväxten och sysselsättningen i fokus. Vi tror, till skillnad från Miljöpartiet, att det är både möjligt och nödvändigt att kombinera tillväxt och miljöhänsyn.

Centerpartiet vill jämna vägen för nyföretagande och utvecklande mot enklare regler och bättre förutsättningar för små och medelstora företag. Den moderna arbetsmarknaden kräver en flexibel och moderniserad arbetsrätt. Många på dagens arbetsmarknad har uppgifter som vi för fem eller tio år sedan inte kunde drömma om och arbetsvillkor som inte passar in i de avtal och fyrkantiga regelsystem som har vuxit fram under vår industriella period.

Stora delar av Sverige avfolkas. Statistik över flyttning inom landet visar att år 1997 hade bara storstadsregionerna med Halland och Blekinge en inflyttning som var större än utflyttningen. 1997 var t.ex. Östergötlands län ett utflyttningslän. Vem kunde tro att det skulle gå så? Hela

Sverige måste leva! Centerpartiet har en politik för en offensiv och långsiktig utveckling av hela landet.

Fru talman! Centerpartiet står fortsatt fast vid en trygg och ansvarsfull ekonomisk politik. Statsskulden, som i dag är 1 400 miljarder kronor, skall i ökad takt betalas av. Det ger en grund för en stark ekonomi och möjlighet att skapa flexibilitet och handlingsfrihet genom att stå utanför den ekonomiska monetära unionen, EMU.

Genom en förnyad och långsiktig skattepolitik skall skatterna sänkas på företagande, för dem som har låga eller medelstora inkomster samt på boendet. Skatteväxling för en bättre miljö med sänkt skatt på arbete och höjd skatt på miljöstörande verksamhet är ett återkommande centerkrav. Vi fortsätter att vara pådrivande i fråga om omställningen av energisystemet och utvecklingen och effektiviseringen av alternativa energikällor.

Klimatet för näringslivet måste förbättras. Småföretagardelegationen har en hel rad förslag åt det hållet. Varför inte börja realisera dessa?

Det finns en rad framtidsbranscher där företag utvecklas med en svindlande hastighet. Vad gäller svenska IT-företag, som för några år sedan hade drygt 170 000 anställda, har det skett en rejäl ökning sedan dess. Vidare kan nämnas musik- och nöjesbranschen, samarbetet mellan företagande och jordbruket där det finns ordentliga utvecklingsmöjligheter.

För några år sedan exporterade vi råvara från skogen för 8 miljarder kronor till Danmark som sedan förädlade och sålde motsvarande produkter för 80 miljarder kronor! Vidare har byalagsrörelsen många förslag om tillväxt och jobb, både utanför och i städer. De förslagen måste tas till vara.

Fru talman! Samarbetet i regeringsunderlaget grundas på fem områden. Inom det första området, *ekonomin*, tilldelas den kommunala ekonomin resurser. Det bygger i själva verket på vårens överenskommelse mellan Centerpartiet och Socialdemokraterna. Det som läggs till är sammanlagt 2 miljarder kronor om tre år. Omräknat i verkligheten innebär det för t.ex. min hemkommun, Valdemarsviks kommun i Östergötland, 1 miljon kronor om tre år – skolbudgeten netto innehåller 114 milj kr! Detta är ingen gigantisk kommunsatsning – det är en stor besvikelse.

Trots tiopunktsplanen saknar regeringen en politik för att utveckla skolan och ge elever tillräckliga kunskaper. Det behövs mer konkreta åtgärder och en större fokusering på kvalitet och kunskaper i skolan.

Centerpartiet har varit med om att bygga ut högskolan med ca 60 000 nya platser. Nu måste detta följas upp med en kvalitetssatsning – resurser till lärare och forskarutbildning samt en genomgång av jämställdhetsfrågan på högskolan. En studiemedelsreform som innebär att det tas ett helhetsgrepp måste fram. Forskningens infrastruktur runt om i landet måste byggas ut. Det är en av de allra viktigaste åtgärderna för företagen och industrin i vårt land.

När utbyggnaden av högskolorna skedde var Miljöpartiet konsekvent emot. Kan Socialdemokraterna och Miljöpartiet samarbeta om en offensiv utbildningspolitik för utveckling i det här landet?

Det andra området är *sysselsättningen*. Regeringen är på rätt väg vad gäller arbetsmarknadspolitik, men det är återigen för litet och för tamt. Det finns skrivningar om decentralisering och lokalt inflytande och om Arbetsmarknadsverkets organisation, men många och stora frågetecken

återstår kring a-kassan och hur regeringen avser att förstärka den som en omställningsförsäkring. Vad anser Vänsterpartiet och Miljöpartiet i den frågan? Är det här återigen en av de stora stenar som kan välta regeringsunderlaget?

För en vecka sedan sade statsministern i denna talarstol: "Jordbruket skall ges villkor som är likvärdiga med andra näringars". Men det finns inte med ett enda ord om Björks utredning i budgetpropositionen – det var bara tomma ord.

Jämställdheten nämns också som ett av de stora samarbetsområdena. Johan Lönnroth var glad över att här kom skarpare redskap för jämställdhet mellan män och kvinnor. De skarpare redskapen består i ett litet tillskott till Jämställdhetsombudsmannen och en bättre statistik. Vidare skall man nästa år återkomma för att rapportera.

Jag tror att de kvinnor som har följt valrörelsen efterlyser tuffare åtgärder för lika lön, för tuffare åtgärder när det gäller våld mot kvinnor, för en nollvision när det gäller kvinnors hälsa och, faktiskt, för att JämO får en rejäl chans att använda den jämställdhetslagstiftning som finns i det här landet och de EU-direktiv som finns i frågan.

Rättvisa talas det också mycket om i samarbetsunderlaget, regeringsunderlaget. Vi välkomnar de föreslagna skattesänkningarna för låg- och medelinkomsttagare. Vi har medverkat när det gäller att höja anslaget till landstingen. Vi vill också att äldre skall kunna åldras i trygghet och att de skall ha tillgång till god vård och omsorg. Det kan ske genom införandet av en vårdgaranti.

Många äldre får inte den hjälp som de behöver, vilket återigen förbigås av regeringen. Centerpartiet föreslår ett speciellt servicestöd för äldre som kan användas till att köpa hemservicejänster.

Vi har också ett förslag om RUT-avdrag, som även har den fördelen att det ger rättvisa mellan manliga och kvinnliga branscher. Det skulle samtidigt ge den privata tjänstesektorn en stimulans.

Centerpartiet vill höja pensionstillskottet, vilket gynnar pensionärer med låg pension, främst kvinnor.

Sammantaget innebär dock det här materialet ett lappande och lagande inom socialförsäkringssektorn, samtidigt som 750 000 personer uppbär socialbidrag. Det är inte rimligt. Ni inbjuder till överläggningar om skattesystemet. Är det inte på tiden, och lika angeläget, att inbjuda till överläggningar om socialförsäkringssystemet?

Socialdemokratins vallöfte om ett tak för dagistaxan har redan försvunnit. Det finns ett alternativ till det orättvisa dagistaxeförslaget. Det är Centerpartiets utvecklade vårdnadsbidrag, barnkontot, som värderar alla barn lika och ger föräldrarna mycket större valfrihet att välja den form av barnomsorg som passar familjen bäst.

Vidare gäller det *miljön*. Det sägs att underlaget har en miljöprofil. Här finns inga åtgärder för att utveckla skatteväxling. Förslaget innebär stor passivitet på miljöområdet. Miljöparitet har inte fått igenom särskilt mycket i utbyte mot att stödja budgeten. De ökade naturvårdssatsningar som görs för inköp av urskog är i verkligheten inga nya pengar utan en omfördelning av resurser. Miljöpartiets stolta utrop ter sig tyvärr ganska svaga. Det är väl bra med återanvändning, men här liknar det mer komposter.

Prot. 1998/99:5
13 oktober

*Debatt
med anledning av
budgetpropositionen*

Våren 2001 tar Sverige över ordförandeskapet i EU. Det är en ansvarsfull uppgift och en utmaning för Sverige som kräver noggranna förberedelser. Där behövs det resurser. Var finns viljan att leda EU-samarbetet? Av detta finns inga spår i budgetförslaget.

Däremot gör man ett rättvisenummer av att biståndet höjs med 100 miljoner kronor. Och det behövs! Trots höjningen i underlaget från 0,7 % till 0,705 % blir det i realiteten i stället en minskning av biståndet med 5 miljoner – när situationen ser ut som den gör i världen. Det är en av de saker som ser betänkliga ut.

Fru talman! Den budgetproposition som har lagts fram är ingen budget för framtiden. Den är en bra historieskrivning. Tyvärr förmår inte regeringen att möta framtidsfrågorna eller hitta lösningarna. Det finns inte heller några förslag om hur tillväxten skall öka – det som är hela grundstenen för de små, nya detaljförslag som finns.

Det är mycket som är oklart. Det är bl.a. oklart vad överenskommelsen mellan s, v och mp egentligen innehåller i de ekonomiska frågorna. I de stora frågorna som påverkar den nationella ekonomin är partierna inte överens. Europafrågan är ett sådant exempel. Vad är regeringsmajoritetens egentliga ståndpunkt på det här området?

Centerpartiet samarbetade med socialdemokratin om sanering av ekonomin i ett krisläge. Vi hade ett tydligt uppdrag som resulterade i att räntorna halverades och förtroendet för den svenska ekonomin återskapades. Här utgör en instabil överenskommelse regeringsunderlag, vilket ger en mycket osäker situation. Budgeten vilar helt på förhoppningen att konsumtionen skall öka och arbetslösheten halveras. Men åtgärderna för att säkra den utvecklingen fattas.

För några år sedan myntade Carl Bildt uttrycket rödgrön röra. Det var många som skrattade åt det. Min åsikt är att den s.k. röran åstadkom många bra resultat som har lagt grunden för en möjlig framtidspolitik och för tillväxt. Dagens diskussion, både i kammaren och i massmedierna, förtjänar en annan mätterm: en riktig soppa.

Om det inte skapas ett stabilt regeringsunderlag, som med trovärdighet kan visa på framtidslösningar, riskerar vi att både privatpersoner och små som stora företag byter valspråk, från "För Sverige i tiden" till "Ur Sverige i tid".

(Applåder)

Anf. 8 LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! I dag var det meningen, om folket hade velat, att jobbaliansens ekonomisk-politiska strategi skulle ha presenterats. Den hade också innehållit ett ambitiöst nytt sysselsättningsmål: 300 000 nya jobb på fyra år. Men i övrigt hade kontrasten mot det som verkligen har presenterats i dag varit mycket slående.

Det målet hade följts av ett antal konkreta förslag: sänkt skatt på arbete, sänkt skatt på riskkapital och åtgärder för att verkligen lyfta tjänstesektorn. Hade vi i Folkpartiet fått bestämma hade det också gärna innehållit ett klart ställningstagande för eurosamarbetet och mycket annat. Då hade det funnits ett program för att göra något för att få fart på jobben och tillväxten. Det hade inte accepterats att vi år efter år framöver skall ligga kvar på en total arbetslöshet kring 10 %.

Det är en sådan politik Sverige skulle behöva. Vi behöver inte glädjekalkyler. Sanningen är ju att mycket av det som har presenterats i den här budgeten är överoptimistiskt och frånsprunget av verkligheten redan innan det läggs fram. Asienkrisen förväntas passera helt obemärkt. Lönebildningen antas plötsligt börja fungera mycket väl, trots att det inte finns några konkreta åtgärder.

Jag har kallat den regeringskonstellation vi nu har för stoppalliansen. Jag tycker att det begreppet har fått en intressant innebörd när man läser budgetpropositionen. Det verkar som om Erik Åsbrink ganska framgångsrikt har stoppat sina samarbetspartners idéer. Det tror jag i långa stycken är mycket bra.

Men man måste också fundera på vad Vänsterpartiets och Miljöpartiets väljare tycker om detta. Miljöpartiet och Vänsterpartiet verkar dessutom ha lyckats stoppa de jobb- och tillväxtidéer som Socialdemokraterna möjligen kan ha haft undagömda någonstans. De fanns visserligen inte i valmanifestet, men kanske hade man ändå en och annan idé. Det har ju poppat upp några idéer nu efter valet.

I stället för att lägga fram något av det här skjuts det som vanligt på framtiden. Nu är det 1999 som förslagen skall komma. Men de arbetslösa har inte tid att vänta. Det är nu vi hade behövt förslagen.

Ett stort nummer var detta med sänkta marginaleffekter för barnfamiljer. Om det som Johan Lönnroth sade här i talarstolen är sant så är det en praktskandal. Han sade att inget av de tre partierna hade råd med enhetstaxa på dagis inom gällande utgiftsramar.

Men då är det ju tydligen återigen så, Erik Åsbrink, att ni, som Kjell-Olof Feldt har skrivit i sina memoarer, har gripits av valfeber. När ni skrev det där i valmanifestet i augusti måste ni ha vetat – så snabbt förändras ju ändå inte läget – att ni inte hade råd. Detta måste redas ut! Om det var så att ni gick ut till väljarna med ett förslag som ni på förhand visste att ni inte hade råd med så är det verkligen, som sagt, en praktskandal.

Det som nu sker är, som redan har påpekats, motsatsen. Nu läggs det fram ett skatteförslag som i och för sig är mycket bra i det nedre skiktet. Men alla vi som har sysslat med skattesänkningar känner till matematikens järnhårda lagar. De är sådana att om man sänker skatterna i de nedre skikten och inte fortsätter uppåt så skärps marginaleffekterna.

Det är precis det som sker. I Vänsterpartiets ekonomiska motion talar man om skärpta marginaleffekter över 20 000 kr. Men nu skärps de också under 20 000 kr, framför allt mellan 11 000 kr och 20 000 kr. Det är precis som det har sagts från LO-håll: Då fastnar inte minst många kvinnor och andra låginkomstagare i en fattigdomsfälla. Det är precis tvärtemot vad som sägs i den offentliga retoriken.

Det talas t.ex. om att människor i vården skall gå upp från deltids- till heltidstjänster. Men de som gör det kommer att finna att de inte alls får ut så mycket som de räknar med och som de hittills har fått ut.

Björn Rosengren talar om att man skall återgå till skattereformen. Där talas det om 30–50 som en princip. Men med detta förslag fjärrar man sig från marginalskattenivån på 30 % i stället för att närma sig den.

Inrättandet av Tillväxtdepartementet, superdepartementet, tycks inte ha lett till några tillväxtåtgärder än så länge. Snarare tycks det ha varit ett sätt att slippa ifrån att lägga fram konkreta förslag.

Det saknas ju inte oroande signaler. Det har skett en intressant förändring av tonen efter valet. AMS-chefen, som tidigare har varit regeringens främsta propagandageneral, skriver nu att många av de arbetslösa har så dålig utbildning att de aldrig kommer att kunna få något jobb. Antalet företagare har sjunkit stadigt sedan 1995, och det görs ingenting åt detta. Det finns tendenser till att den sysselsättningsökning som vi onekligen har sett faktiskt håller på att mattas. Tillväxtprognoserna justeras ned.

Inga konkreta åtgärder läggs fram för att korta vårdköerna, för att säkra en värdigare vård för våra äldsta eller för att minska problemen i skolan. Tvärtom är det som sägs mycket vilseledande, både i regeringsförklaringen och t.ex. i det inlägg som Johan Lönnroth höll. Det talas om mer pengar till kommunerna. Vad avser man med det? Är det de 1,3 miljarderna? De går ju praktiskt taget helt till höjda kommunala pensioner enligt den dom som nyligen avkunnades. Eller är det de 2 miljarderna? Men de kommer ju först år 2001. En del av dem som nu lider i vårdköer eller vanvårdas på vårdhem och servicehus kommer aldrig att få någon glädje av dessa pengar över huvud taget, eftersom de kommer för sent.

Av tabellerna framgår det att kommunerna kommer att få ökade skatteintäkter den vanliga vägen. Men det förutsätter återigen att regeringens sysselsättningsprognos är trovärdig. Eftersom alla konkreta åtgärder för fler jobb saknas är den inte trovärdig. De som kommer att få betala priset – förutom de arbetslösa – är just de som skulle ha behövt en bättre vård och en bättre skola.

Trots att det nu satsas en del belopp på ökade utgifter – budgeteringsmarginalen krymper när man gör insatser på olika håll – finns det minsann inga pengar till änkorna, denna grupp som har behandlats så skandalöst. Och det finns inget tal om att man skall återupprätta handikappreformen. Jag tycker att dessa båda exempel säger en hel del om hur regeringen och samverkanspartierna ser på detta med fördelningspolitik.

Det har nu gått en vecka sedan vi fick det tunna papperet med deklarationen från de tre partierna. Sedan dess befinner sig regeringsmakten i förfall. Varje dag får vi nya exempel på att dessa partier drar åt olika håll och att de är djupt oense. Jag vill ställa en grundläggande fråga till Vänsterpartiet och Miljöpartiet: Accepterar ni denna à la carte-politik?

Jag satt i en soffå i ett morgonprogram och pratade med Gudrun Schyman och Marianne Samuelsson häromveckan. De sade absolut nej till detta. De kommer inte att acceptera att göra upp om vissa saker och att regeringen söker sig till andra partner när det passar. Men nu är det uppenbarligen den uppläggnings som regeringen tänker sig. Försvarsministern sade i dag att han vill göra upp med mittenpartierna om försvaret.

Regeringen säger att Vänsterpartiet och Miljöpartiet inte skall vara inblandade i Europapolitiken. Förvisso vore det bäst för sakernas skull, men kan ni bekräfta att ni har accepterat att när det inte passar är regeringen fri att välja andra samarbetspartner?

Det var ju en ganska oblyg invit i regeringsdeklarationen när man talade om sänkta dagistaxor. Det står att man skall söka parlamentariskt stöd för att få igenom sådana, och det måste uppenbarligen vara fråga om något annat parlamentariskt stöd än det som man redan har i sin samlingsallians.

Jag har bläddrat litet i Vänsterpartiets och i Miljöpartiets motioner för att få ett begrepp om hur mycket de har fått igenom. Sanningen är att de har fått igenom oerhört litet. Det blir ingen höjd bolagsskatt, som Vänsterpartiet har krävt, ingen värnbolagsskatt, ingen höjd elskatt, inga höjda arbetsgivaravgifter för företag med mer än tio anställda, ingen höjd dubbelbeskattning för företag med mer än tio anställda, osv. Jag tycker att allt detta är strålande, men det finns ju de som rekviderade er ekonomiska motion och tyckte detta var strålande och som röstade på er, och de måste vara oerhört besvikna.

Miljöpartiet krävde 7–8 miljarder i höjd energiskatt som det första steget i en skatteväxling. Men det finns ju ingenting av det. Kan Peter Eriksson se sina väljare i ögonen?

Jag vill avsluta med det exempel som bl.a. Lena Ek redan har varit inne på, nämligen detta med jämställdheten.

För första gången har nu ett parti som kallar sig feministiskt fått direkt inverkan på en budgetproposition. Vad leder detta till? Behovet av nya djärva grepp på detta område är mycket stort. Kvinnor har orättvisa löner. Problemet med kvinnovåldet är stort och växande. Kvinnor förvägras rätten att starta eget på många områden där de är verksamma för att de är monopoliserade och byråkratiserade inom den offentliga sektorn. Nu pekar ni ut detta som ett av era samarbetsområden, och det låter ju väldigt lovande.

När jag sedan läser vad det blev av det hela börjar jag fundera över om Erik Åsbrink inbillar sig att han är 30 år yngre och tillhör den ironiska generationen. Vad är det som han har kommit fram till? Jo, en budgetförstärkning på 0,002 miljarder kronor, ett uppdrag till Statistiska centralbyrån att se över statistiken, ett nytt uppdrag till en gammal utredning, en uppmaning till myndigheterna att göra det som de redan är skyldiga att göra och till sist: en ny utredning som skall se över kvinnors situation på museer. Detta är Erik "den ironiska generationen" Åsbrinks bidrag till jämställdheten. Man häpnar.

Sverige skulle behöva någonting helt annat, både på jämställdhetspolitikens område och i övrigt. Folkpartiet kommer som aktivt oppositionsparti att se till att ett bättre alternativ hela tiden finns tydligt och tillgängligt i riksdagsarbetet.
(Applåder)

Anf. 9 PETER ERIKSSON (mp):

Fru talman! Det finns en oro i världsekonomin inom framför allt finansmarknaderna. Därför är det viktigt att vi, både regering och opposition, kan visa en stabilitet och inte skapar nya underskott genom ofinansierade skattesänkningar eller utgifter. Det är därför en glädje att kunna presentera en stark budget med framtidsstro och förändring i grön riktning.

Jag vill också säga några ord om världsläget, som ger en litet anorlunda bild och som inte diskuteras lika ofta i de stora medierna och i de stora debatterna.

Det kom en rapport från FN:s utvecklingsprogram UNDP i höstas, mitt under valrörelsen i Sverige. Det visade sig att inköpen av glass i Europa motsvarar vad det skulle kosta i extraresurser att ge alla barn i världen en grundutbildning. Den fattigaste femtedelen av världens be-

folkning svarar, enligt FN:s rapport, för 1,3 % av all privat konsumtion. Den rikaste femtedelen, där vi ingår, svarar för 86 % av all privat konsumtion – tre femtedelar av all energi och nästan hälften av allt kött och all fisk som äts.

Köpfesten i den rika världen håller på att tömma jordens resurser, samtidigt som bristen på vatten och odlingsbar mark blir alltmer akut. FN-organet UNDP föreslår att de perversa subventioner av jordbruk, transporter och energisystem som vi har i den rika världen tas bort och att vi höjer miljöskatterna för att minska belastningen på miljön och skapa utrymme för en mer jämlik levnadsstandard i världen, globalt sett.

Det finns stora skillnader och klyftor i världsekonomin, och det finns stora problem, stora miljöproblem t.ex. Men det går att skapa en förändring. Det viktiga som vi som håller på med politik har att göra är att också visa att vi vill och kan skapa en förändring.

Rapporten från FN refererades i svenska medier mitt under valrörelsen – den i och för sig inte särskilt brinnande valrörelsen. Men någon plats där fanns det inte för någon internationell utblick. Det svenska riksdagsvalet handlade över huvud taget inte om något internationellt, om solidaritet eller om globala miljöproblem. Det handlade om kommunala frågor, om skola, vård och omsorg. Huvudnumret var maxtaxa på dagis. Och det är nog så viktiga frågor.

Miljöpartiet drev också kommunala frågor inför riksdagsvalet. Vi har under hela den föregående mandatperioden pekat på stora brister i vård och skola, och vi har krävt ett stopp för nedskärningspolitiken. Men vi hade den goda smaken att lägga fram vårt huvudkrav som en begäran om att höja det statliga bidraget till kommunerna och låta kommunpolitikerna avgöra hur pengarna skall fördelas. Det kan ju vara så att de vet bättre var resurserna behövs än vi politiker i riksdag och regering.

Jag tror att vi kommer att bli tvungna att införa skilda valdagar. Risken är annars uppenbar att kommunalvalen helt kommer att överflygla riksdagsvalen i framtiden. Jag tycker faktiskt att vi skall hjälpas åt för att finansminister Åsbrink och statsminister Persson i nästa valrörelse skall slippa basunera ut sitt stora valbudskap om t.ex. gratis blöjor på dagis.

De kommunala frågorna är oerhört viktiga, men det finns också riksfrågor och internationella frågor som behöver diskuteras före valdagen. Det är litet pinsamt att det skall behöva påpekas.

Efter valet har vi fört diskussioner med Socialdemokraterna. Det finns en ny spännande trend i Europa, där de nya gröna partierna möter de gamla socialdemokraterna och tillsammans försöker hitta en väg ut ur 1900-talet och in i framtiden. Miljörörelsen och arbetarrörelsen har en gemensam grundidé om att använda politikens möjligheter till att skapa ett bättre samhälle. Där har vi kanske en gemensam utmaning.

Att återskapa en tro på demokratin och politiken kräver mycket av ny- och omtänkande. Vi måste t.ex. i större utsträckning myndigförklara människor i stället för att fortsätta med en förmyndarattityd. Vi måste också visa att det går att genomföra viktiga förändringar.

Nu efter valet har vi förhandlat fram en budget. Det är helt klart att det utrymme som fanns genom den nya budgetprocessen var mycket begränsat. Möjligheterna att på kort tid driva fram en stor förändring i svensk politik var med den nya budgetprocessen praktiskt taget obefintliga. I det handlingsutrymme som alla partier, oavsett vilka som skulle

bilda regering, var tvungna att hamna i tycker jag att vi har nått en stor framgång. Vi kan peka på ett trendbrott mot minskade klyftor i stället för, som under en lång rad av år, ökade klyftor. Vi kan peka på gröna framgångar.

När det skall provas, Leijonborg, hur det här går i framtiden blir först nästa år. Då kommer långsiktigheten i samarbetet att provas. 1999 får vi göra en djupare titt i budgeten, i ekonomin. Det här är bara en början.

Jag kan också instämma i det som Johan Lönnroth var inne på tidigare och som finansministern också har uttryckt, att för framtiden håller inte modellen med ett val där budgeten praktiskt taget redan är färdig. Skall den nuvarande budgetprocessen behållas måste valdagen ändras. Annars måste budgetprocessen ändras. Någon av dessa förändringar måste vi genomföra ganska raskt.

Det här är början på ett samarbete. Långsiktigheten provas senare.

Vi har nått en framgång när det gäller minskade klyftor, vilket är ett trendbrott. Vi har fått en satsning på låginkomsttagare, som var väldigt viktigt för Miljöpartiet. Vi tyckte att de ökade klyftorna i Sverige måste åtgärdas och att vi måste rikta förändringar till dem som behöver dem mest. Vi har fått in mer pengar till skola, vård och omsorg – det som hela valrörelsen handlade om. För första året är det 1,3 miljarder kronor. Utan dessa pengar hade kommunerna naturligtvis fått mindre än tidigare, och det här är inga pengar som var utlovade. Vår avsikt är att pengarna skall permanentas och skickas vidare in i år 2000 och år 2001, men det är också en fråga för vidare överläggningar senare. För 2001 har vi också fått in 2 miljarder ytterligare till kommunerna. Därigenom kan vi garantera att en rad människor slipper bli avskedade. Kommunerna kan i stället i många fall nyanställa för viktiga behov inom skola, vård och omsorg. Även om man inte får hela summan i årets budget, räcker det ofta att man som kommunalpolitiker vet att de kommer nästa eller nästnästa år, för vi vet att vi då långsiktigt klarar budgeten i alla fall.

De gröna avtrycken *är* rejäla. Jag tror att den svenska miljörörelsen är särskilt glad över att vi faktiskt har lyckats få in 1 300 miljoner kronor över tre år för att skydda naturområden i Sverige. Det är ett akut problem att det varje vecka avverkas skog i Sverige i mycket värdefulla naturområden, som vi åtminstone delvis kan åtgärda på det här sättet. Redan i morgon kan generaldirektören för Naturvårdsverket lyfta luren och säga: Vi får nu pengarna i framtiden och kan se till att inte den eller den avverkningen behöver genomföras, utan vi kan spara skog.

Det här är någonting som kommer att synas över hela landet. Vi slipper en minskad biologisk mångfald, vilket är mycket viktigt.

Vi har också fått in ett nytt anslag i budgeten, 170 miljoner kronor, som handlar om sanering av mark. Syftet är att påbörja en minskning av miljöskulden, vilket är oerhört viktigt.

Jag vill gärna säga till Centern, som kanske inte tycker att de här åtgärderna är så stora och att de skulle kunna vara mycket större, att det är bättre för miljön att man väljer att samarbeta om miljön och får genomslag för en bättre miljöpolitik än att man ställer sig utanför, som Centern gjorde förra mandatperioden. Då sade man ju tydligt ifrån att man inte ville samarbeta i miljöfrågorna, och man lyckades inte heller nå några framgångar.

Miljöforskningen skall stärkas, står det i finansplanen. Vi får också in gröna nyckeltal i finansplanen i framtiden. Det är ett trendbrott, något mycket viktigt som gör att alla politiska kommentatorer, journalister och beslutsfattare när de läser finansplanen framför näsan får reda på hur det går med miljöskulden och på hur utvecklingen är globalt och i Sverige. Det är mycket viktigt. Vi får in barnkonsekvensanalyser inför politiska beslut. Vi får också en fortsatt garanti för att statsskulden skall betalas. Vi skall inte lämpa över det här på framtida generationer. Det ser vi också som en grön framgång.

Det här samarbetet är, till skillnad från det tidigare samarbetet mellan Centern och Socialdemokraterna, framtidsinriktat. Vi tillsätter arbetsgrupper för att lösa frågor om arbetslösheten och arbetstiden. Vi har också från Miljöpartiets sida idéer om hur vi skall utveckla det här samarbetet. När det gäller miljö- och tillväxtfrågorna, som många av talarna också har varit inne på här, vill vi göra en genomgripande analys. Vi vill göra en utredning av hur frågorna om tillväxt och miljö hänger ihop. Hur skall vi i framtiden klara att både ha en god ekonomisk utveckling och samtidigt rejält minska miljöproblemen? Det är en stor utmaning.

Jag tycker att vi skulle ta initiativ till en statlig utredning som skulle kunna gå igenom hela det här områdets bredd och som också skulle kunna lägga fram förslag om vilka åtgärder som skall genomföras och inom vilka områden vi i framtiden kan satsa på tillväxt utan att det skadar vår gemensamma framtid och miljö. Det är ett förslag som jag lägger fram till finansministern just nu, ett förslag om en sådan bred utredning för att granska frågorna om tillväxt och miljö.

Ett annat område som jag ber finansministern att fundera på litet längre innan han svarar är frågan om säkerhetspolitik. Vi har tidigare sagt att vi i dag inte skall ha något direkt samarbete i de frågorna. Men det visar sig ju allt mer att överbefälhavaren och Miljöpartiet har oerhört stora gemensamma intressen och idéer om hur vi skall förändra det svenska försvaret i framtiden. Det gäller värnplikten, det gäller hoten mot vår säkerhet och det gäller det övergripande uppdraget för det militära försvaret.

I det skenet tycker jag att vi, under den kommande mandatperioden och till en början redan 1999 när försvarsplanen skall ses över, borde ta en ordentlig funderare på om inte Miljöpartiets eller ÖB:s planer är värda att tas på allvar och kanske också på att inleda ett samarbete mellan Socialdemokraterna och Miljöpartiet på det här området. Vi bjuder naturligtvis gärna också in Vänstern. Övriga riksdagspartier har ännu inte något riktigt grepp, tycker jag, om den nya världsbilden efter att muren föll för tio år sedan.

Fru talman! Det var en liten inledning om den nya budgeten. Jag tycker att den har varit en framgång. Det fanns egentligen små möjligheter att lyckas med det här, men vi har ändå tagit steg i rätt riktning, och det är det som har varit avgörande för Miljöpartiet i det här arbetet hittills.

(Applåder)

Anf. 10 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Fru talman! Flera talare har uppehållit sig vid den oroliga internationella situationen. Det är en viktig fråga. Det finns all anledning att följa

utvecklingen nära. Det gör jag. Jag har ägnat mycket tid under de senaste veckorna åt att studera dessa frågor med kolleger från andra länder i olika internationella sammanhang. Det här måste vi ta på stort allvar. Jag vill minst av allt skönmåla läget. Jag menar att det finns allvarliga risker i den internationella situationen. Dem kan vi inte negligera även om det är på det sättet att påverkan på den svenska ekonomin hittills har varit mycket liten.

Många inlägg karakteriseras av en viss grälsjuka. Det kan man möjligen ha förståelse för så här nära efter ett val. Nu är jag inte på särskilt grälsjukt humör själv, så jag tänker inte återgälda särskilt mycket av detta. Men det var ändå *ett* inlägg som fick mig att baxna. Det var när Bo Lundgren talade om, och jag citerar, den instabilitet som Sverige *ensamt* i världssamfundet har drabbats av. Jag trodde inte att jag hörde rätt, men så sade han faktiskt.

Då måste jag fråga: Har inte Bo Lundgren märkt någonting av det som händer i Ryssland? Har han inte märkt någonting av det som sker i Japan och en rad andra asiatiska länder, alltså i de s.k. tigerekonomierna som höjdes till skyarna tidigare – inte minst i moderata kretsar? Det gäller Indonesien, Malaysia, Thailand osv. Har han inte märkt någonting av det som händer i Latinamerika – i Brasilien och andra länder? Kan det ha undgått honom vilken utomordentligt allvarlig situation som dessa länder har råkat in i?

Är det orkan i världssamfundet så är det väl möjligt att en mild bris har drabbat Sverige, och den skall vi i och för sig ta på allvar. Jag tänker bara med stor oro på vad som skulle ha hänt om vi hade mött den här internationella krisen för säg fyra år sedan när vi hade de jättelika underskotten, arvet efter Bo Lundgren och hans kolleger, och när vi var så oerhört illa ute redan som läget var då. Hade vi inte nu kunnat genomföra denna omfattande budgetsanering, fått överskott i stället för underskott, fått en låg inflation och fått räntorna till mindre än hälften av vad de var på Bo Lundgrens tid, då hade vi verkligen varit illa ute i dag.

Att vi trots denna mycket omfattande sanering ändå påverkas av omvärlden visar ju att vi måste fortsätta arbetet med att ytterligare stärka svensk ekonomi och med att stärka förtroendet för svenska ekonomi. Det är en av huvuduppgifterna. En annan uppgift är naturligtvis att mycket noga följa vad som sker internationellt, att ha en hög handlingsberedskap för att snabbt kunna ingripa med åtgärder om så behövs. En tredje viktig uppgift är att Sverige, som visserligen är ett litet land, fullt ut efter vår förmåga skall delta i internationellt samarbete för att tillsammans med andra länder – det må vara inom EU, det må vara inom valutafonden eller i andra forum – möta de här problemen. Vi skall ta oss ur de problem som nu råder och förebygga framtida kriser.

Det var mycket klagan i Bo Lundgrens inlägg. Det enda som inte direkt utsattes för klagomål var väl äppelskörden på Österlen. Annars hade det mesta gått snett. Det får man väl leva med. Jag noterar en annan typ av kritik från flera talare. Det gäller att en del av de skatteåtgärder vi vidtar är tillfälliga. Det var inte bra. De borde ha varit permanenta. Jag får höra Lars Leijonborg tala om de marginaleffekter som byggs upp genom skattereduktionen. Det är riktigt att man kan räkna fram en sådan marginaleffekt på drygt 1 %. Men just genom att åtgärden är tillfällig, ettårig, är inte den effekten särskilt viktig med förlov sagt.

Prot. 1998/99:5
13 oktober

*Debatt
med anledning av
budgetpropositionen*

Det var faktiskt av respekt för övriga partier – som vi skall bjuda in till överläggningar om skattepolitiken – som de här åtgärderna gjordes tillfälliga. Detta gjordes för att vi skulle ha rent bord, för att vi inte nu skulle binda upp oss långsiktigt i skattepolitiken. Hade vi gjort det så är jag övertygad om att vi hade fått kritik för just detta. Nu gör vi inte det. Om herrarna ägnar det hela en smula eftertanke tror jag faktiskt att de inser att det kan vara en fördel att vi gör de här åtgärderna tillfälliga för att därmed behålla ett handlingsutrymme inför framtiden.

Dagistaxorna har också många talare tagit upp från litet olika utgångspunkter. Det är ju väl känt att det finns olika uppfattningar bland partierna när det gäller synen på dagistaxorna och på om det är önskvärt eller inte att kraftigt sänka dem. Jag kan konstatera att i de överläggningar som vi har haft med två andra partier har det inte varit möjligt att *nu* enas om ett förslag att sänka dagistaxorna. Samarbetar tre partier – och det behövs tre partier för att nå majoritet i riksdagen – får man acceptera att de förslag man inte är överens om i varje fall för tillfället får föras åt sidan.

Jag är för min del förtröstansfull om att detta är något som vi kommer att kunna genomföra under mandatperioden. Jag märker ett oerhört starkt stöd hos svenska folket och hos en mycket stor del av landets barnfamiljer att genomföra en sänkning av dagistaxorna. Jag tror t.o.m. att det stödet börjar tränga in i ett och annat av de partier som hittills har motsatt sig den reformen. Därför känner jag en stark optimism. Vi kommer att kunna genomföra detta. Politiska förutsättningar kommer att kunna skapas, och de ekonomiska förutsättningarna kommer också att föreligga. Jag är alldeles övertygad om den saken. Detta är en bra reform som vi socialdemokrater fortsätter att kämpa för. Sänkta dagistaxor är framför allt viktigt för barnen. Men det är också viktigt därför att det underlättar förvärvsarbete, inte minst för kvinnor. Det ökar jämställdheten. Det minskar den svarta barnomsorgen. Det är ett led i den generella välfärdspolitiken. Vi skall genomföra detta under mandatperioden. Jag är övertygad om att vi kommer att få tillräckligt stöd för att kunna göra detta.

Sedan har många på goda grunder diskuterat sysselsättningen och arbetslösheten. Vi har nu i budgetpropositionen formulerat ett operativt sysselsättningsmål. Det är glädjande att både Vänsterpartiet och Miljöpartiet ställer upp bakom detta. Och jag vet att Vänsterpartiet har pläderat för detta redan tidigare. Jag kan lägga till att detta också är ett arbete som vi under lång tid har drivit inom Regeringskansliet. Bakom denna formulering ligger ett omfattande analysarbete. Detta är inte tillkommet på en höft. Det är inte som med de 300 000 jobben under mandatperioden, nämligen bara en löst framkastad siffra. Detta bygger på genomarbetade analyser. Vi vet att detta är ett mycket ambitiöst men likväl genomförbart mål. Och det kommer med all sannolikhet att prägla utvecklingen under de kommande åren.

Vi vet av erfarenhet att precisa mål i den ekonomiska politiken får en oerhörd genomslagskraft och präglar politiken. Det har gällt budgetsanereringen, det har gällt inflationsbekämpningen, och det har gällt både i Sverige och i andra länder. Nu kan vi utsträcka samma teknik till det viktiga sysselsättningsområdet. Och jag är övertygad om att det kommer att få mycket stor kraft under de kommande åren.

Men det är inte på det sättet att det är först nu som vi börjar arbeta med sysselsättningen och att det är först nästa år som de konkreta förslagen kommer. Vi har redan gjort en hel del. Att sysselsättningen nu ökar – den har ökat med 69 000 under det senaste året – är ju ett tecken på att politiken börjar bära frukt. Återigen: att ha starka statsfinanser, att ha låg inflation, att ha räntor som är mindre än hälften vad de var för några år sedan är oerhört viktigt för att stärka tilltron till svensk ekonomi, att få konsumenter och företagare att känna ökad framtidstro. Det är ju detta som ligger bakom den sysselsättningsökning som vi nu ser. Den räcker inte. Den måste förstärkas och förlängas flera år fram i tiden. Men utvecklingen har redan börjat.

Jag kan tänka mig att när vi nu skall gå vidare och arbeta med ytterligare åtgärder att det kan gälla ett brett spektrum av åtgärder. Det kan gälla inom skattepolitiken. Det kan gälla de ökade resurser som vi tillför vården, skolan och omsorgen. Det gör vi naturligtvis framför allt för att förbättra standarden inom dessa områden. Men det får ju också positiva sysselsättningseffekter. Det handlar om att ytterligare förbättra klimatet för företagande i Sverige. Det handlar om att fortsätta våra insatser för att stärka utbildning, forskning och IT-satsningen. Det handlar om ett aktivt Europasamarbete, där vi nu har bättre politiska förutsättningar än någonsin tidigare att få en samsyn och ett ökat samarbete på sysselsättningsområdet. Det handlar också om att förbättra förutsättningarna för lönebildningen. Det finns en lång rad områden som vi skall arbeta med, och jag ser gärna ett bredare samarbete på dessa områden. Om det nu är så att vi har en så bred uppslutning kring sysselsättningsmålet, då välkomnar jag att flera partier ställer sig bakom dessa insatser.

Anf. 11 BO LUNDGREN (m) replik:

Fru talman! Det gläder mig att finansministern är positiv till trädgårdsnäringen och äppelskörden på Österlen. Det vore bra om han var lika positiv till övriga näringar och försökte skapa bättre förutsättningar för företagande och jobb.

Det är ganska givet, Erik Åsbrink, att om Sverige står ensamt i den stora turbulens som vi har är vi mer utsatta och risken för instabilitet är större. Det är mot den bakgrunden som man måste vidta åtgärder. En är att delta i det europeiska valutasamarbetet. Men det gäller också att kunna genomföra de strukturreformer som också av andra skäl är nödvändiga. En är att minska konjunkturkänsligheten. Ni går i andra riktningar än vad man rekommenderar genom att genom politiska beslut öka de offentliga utgifterna med 24 miljarder enligt er egen proposition. Ni borde i stället gå i en annan riktning och minska utgifts- och skattekvoterna.

Det gäller att följa budgetprocessen. Det gäller att inte utnyttja det utrymme som budgeteringsmarginalerna ger på det sätt som ni faktiskt har gjort och tydligen också kommer att fortsätta att göra. Och det gäller, återigen, att skapa de bättre förutsättningar för företagande och nya jobb ute i näringslivet som är förutsättningen för både välstånd och trygghet. Och där saknas mycket. Det som är märkligt är att det enda konkreta som ni föreslår på det området i denna budgetproposition är att inte genomföra den lindring av reglerna för att få ut F-skattesedel som t.o.m. Riks-

skatteverket har föreslagit. Ni har gått emot denna lilla lindring som skulle kunna ge litet bättre förutsättningar för nyföretagande.

Erik Åsbrink, av vilket skäl väntar ni och väntar, precis som Mats Odell sade, med att vidta dessa åtgärder? Varför skall de arbetslösa människorna lida? Varför skall alla andra betala den kostnad som vi har för den extremt höga arbetslösheten?

Jag måste ställa en fråga. Det sägs ju i budgetpropositionen att uppgörelsen med Vänsterpartiet, Johan Lönnroths och Gudrun Schymans parti, och Miljöpartiet skall ge en stabil och förutsägbar ekonomisk politik. Men samma morgon som budgetpropositionen läggs fram läser man i Dagens Nyheter att Vänsterpartiets tilltro till Socialdemokraterna rubbas och att statsministern bör ta avstånd från Mona Sahlin och Björn Rosengrens uttalanden, dvs. om att vi moderater har rätt, nämligen att skatten på arbete bör sänkas och att dubbelbeskattningen bör slopas.

Den stora frågan är då: Vilken politik är det som gäller? Detta är viktigt för tilltron till det parlamentariska systemet. Se till att nu klara ut vad som gäller. Är det Vänsterpartiets linje eller Björn Rosengrens linje?

Johan Lönnroth säger här i debatten att sysselsättningen måste sättas före överskott i de offentliga finanserna. Det visar ju vad det är för politik som han strävar efter. Vanliga jobb ute i näringslivet ger ju nämligen ökade överskott, inte minskade överskott. Det är ingen motsättning mellan dessa saker. Men han talar ju om att ytterligare öka de offentliga utgifterna. Men det intressanta är: Står finansministern bakom Johan Lönnroths uttalande här nu som innebär att man sätter sysselsättningen före ökade överskott?

Anf. 12 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s) replik:

Fru talman! Johan Lönnroth får tala för sig. Det är jag övertygad om att han kan göra. Jag nöjer mig med att konstatera att vi nu har en uppgörelse mellan tre partier om ett mycket omfattande dokument. Det är inte det tunna dokument som Lars Leijonborg talar om utan även kvantitativt ett mycket omfattande dokument där vi faktiskt lägger fast politiken – budgeten för 1999 och riktlinjer också för en längre framtid. Det är oerhört viktigt.

Jag noterar med glädje att vi också har fått ett positivt mottagande i dag. Jag noterar att kronan har stärkts kraftigt i dag, räntorna har gått ned kraftigt, och t.o.m. aktiekurserna har gått upp något under dagen. Det är i varje fall från marknaderna en något annan bedömning än den som Bo Lundgren gör.

Sedan är det litet patetiskt att höra Bo Lundgren bekymrat tala om budgeteringsmarginal och offentliga finanser. Det var ju ändå på den tiden då Bo Lundgren satt i regeringen som den statsfinansiella katastrofen inträffade. Och när jag nu hörde klagovisan för en stund sedan – att vi inte höjde utgifterna snabbare för barnfamiljerna, att vi inte sänkte skatterna mycket mera och att vi samtidigt inte hade en mycket större budgeteringsmarginal än den som vi har – ja då är det ungefär samma logik, eller snarare brist på logik och sammanhang, som när ni hade ansvar för politiken ledde till statsfinansiell katastrof.

Är det någonting som vi inte behöver lära oss av moderaterna är det hur man hanterar en statlig budget. Jag tycker faktiskt att ni borde gå hem, göra hemläxan och fundera litet på varför det gick så illa förra

gången och vad ni skall göra för att undvika en likadan katastrof om ni skulle få ansvaret i framtiden.

Prot. 1998/99:5
13 oktober

Anf. 13 BO LUNDGREN (m) replik:

Fru talman! Tack så mycket, finansministern, för de klargörande svaren på de frågor jag ställde. Även svenska folket förutom riksdagsledamöterna här skulle vara intresserade av dem. Vi kan ta debatten om 80-talet då Erik Åsbrink hade ansvaret för den spekulatsekonomi, den dåliga politik som ledde till ras och avgrund, för att citera Erik Åsbrinks chef Kjell-Olof Feldt, vid ett annat tillfälle. Låt oss se framåt nu i stället.

Johan Lönnroth får tala för sig. Har ni hört det? Johan Lönnroth får tala för sig! Den ekonomiske talesmannen för det parti med vilket Erik Åsbrink har slutit en pakt, möjligen en stabilitetspakt, som är underlaget för den regering som nu sitter och för den budgetproposition vi skall diskutera och som skall gälla i fyra år får tala för sig. Kunde ni möjligen inte tala med varandra och klara ut vilken politik ni faktiskt står för? Ni får nog klara ut för oss alla vem det är som har rätt – Johan Lönnroth eller Erik Åsbrink, Gudrun Schyman eller Björn Rosengren. Vad är det som gäller? Jag tror jag vet vad som gäller. Det är ett vänstersamarbete. Det innebär att vi har kvar de höga skatterna på företagande och de starka regleringarna, att vi inte kommer få de förutsättningar för de nya jobben som behövs. Det i sin tur skapar problem för de människor som i dag lider av arbetslöshet.

Sedan en diskussion kring marknaden, Erik Åsbrink. Vi har i dag en mycket rörlig, osäker och orolig situation. Det är viktigt att vi får ett förtroende för den ekonomiska politiken. Men det är också viktigt att vanliga människor i Sverige känner att de kan få jobb, att de kan leva på sitt arbete och att det som är och måste vara gemensamt fungerar väl. Det har ni svikit och sviker fortfarande. Ge besked om hur det är med vänstersamarbetet: Vem är det som bestämmer? Vad är det som skall gälla? Hur skall ni bära er åt för att genomföra de förändringar som behövs på skatteområdet och inom arbetsrätten och som ju Björn Rosengren talar om? Han håller med om det vi sade i valrörelsen. Hur skall ni klara av att genomföra detta? När kommer förslagen? När blir det förutsättningar för nya jobb?

(Applåder)

Anf. 14 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s) replik:

Fru talman! När jag talar om att Johan Lönnroth får svara för sig är det naturligtvis ett mycket enkelt konstaterande, att när Bo Lundgren kommer med angrepp eller frågor som riktas mot Johan Lönnroth är det han och ingen annan som skall svara. Jag uppträder som talesman för regeringen och regeringspolitiken. Det är möjligt att Bo Lundgren inte har hunnit ta del fullt ut av budgetpropositionen. Jag kan ha förståelse för detta med tanke på den korta tid han haft på sig. Men ta då litet mer tid, läs dokumentet, läs vad vi har kommit överens om och utforma sedan er kritik eller ert beröm utifrån detta. Då kan ni också notera på vilka punkter som vi inte har samarbete utan där vi socialdemokrater lägger fram vår politik och kommer att arbeta för den framöver. Det är ingenting konstigt med detta. Jag är nöjd och belåten med att vi har ett samarbete, för det skapar en stabilitet och en styrka som vi behöver, inte minst i den

*Debatt
med anledning av
budgetpropositionen*

oroliga tid som vi lever i, även om jag inte är nöjd med vad vi ser på arbetsmarknaden. Jag skulle naturligtvis kunna säga att det hade varit bra om det hade gått mycket fortare och om vi hade kommit mycket längre. Men det är ändå en oerhörd kontrast mot den situation som rådde när Bo Lundgren hade ansvaret. Det är klart roligare att kunna registrera att sysselsättningen ökat med 69 000 på ett år i stället för minska med kanske ännu större tal, som den gjorde på Bo Lundgrens tid. Det är klart att jag känner en tillfredsställelse över att vi nu har överskott i statsfinanserna och en bred uppslutning kring detta överskott och inte industrivärldens största underskott – den katastrofala utveckling som vi hade för några år sedan med skyhöga räntor och investeringar som var körda i botten. Det har skett oerhörda förbättringar under den här tiden. Det är naturligtvis oerhört viktigt att vi har ett så mycket starkare läge nu när den internationella oron är betydande än vad som var fallet för några år sedan. Tack och lov att den internationella krisen först kommer nu och inte kom för några år sedan när vi var så oändligt mycket mera sårbara.

Anf. 15 MATS ODELL (kd) replik:

Fru talman! Det hade varit väldigt bra om vi hade kunnat utnyttja den här tiden till att få konkreta besked. Historieskrivningarna har säkert sitt värde för de nya ledamöter som inte har hört det, men för oss som har hört det här i fyra år kan det bli litet tröttsamt. Det kan gärna inte vara så att vi om fyra år skall få höra att ni för åtta år sedan fick överta ett moras.

Jag tittar i Statistiska centralbyråns arbetskraftsundersökning för september. Vi har alltså 886 000 människor som antingen är öppet arbetslösa eller i konjunkturåtgärder. Antalet personer i konjunkturåtgärder är 165 000, på toppen av en högkonjunktur! Latent arbetssökande är 145 000, undersysselsatta, alltså människor som skulle vilja arbeta mer om det fanns tjänster för dem, 319 886. Är det inte litet uppseendeväckande att regeringen inte tar itu med detta genom konkreta åtgärder? Jag vill gärna fråga: Blir det någon utvärdering från regeringens sida av Småföretagardelegationens förslag, de 71 senaste konkreta förslagen för att minska byråkratin för landets småföretagare och nyföretagare? Kommer det några förslag om detta? Hur blir det med tjänstesektorn i fråga om hushållen? Kommer de två näringsministrarna att få genomföra det de vill genomföra på detta område? Får de göra det för Gudrun Schyman, Johan Lönnroth och andra, eller vem är det som bestämmer på det här området? Det vore väldigt intressant att få reda på detta.

Det är väldigt spännande att läsa de positiva texterna om Europasamarbetet och tillväxtpolitiken. Men nu skall ni sitta i samma båt som de mest Europaskeptiska och tillväxtskeptiska partier som går att uppbringa i norra Europa, Erik Åsbrink. Skall ni ro åt var sitt håll i denna båt? Vad blir Sveriges kurs? Hur skall ni gå i land – om uttrycket tillåts – med den här uppgiften? Det är inte särskilt lätt att se.

Jag skulle gärna vilja fråga om en sak som har slagit mig. Det gäller de mål som ni sätter upp. De sätts nästan alltid upp – det gällde 4 % öppen arbetslöshet år 2000 – vid en tidpunkt när det inte är möjligt för väljarna att utvärdera det före valet. Det ligger alltid efter ett riksdagsval. Nu är det samma teknik igen. Nu gäller det år 2004, alltså två år efter det riksdagsval där man skulle kunna utvärdera regeringens politik. Varför

väljer ni alltid mål som gör att väljarna inte kan utvärdera er politik på valdagen?

Prot. 1998/99:5
13 oktober

Anf. 16 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s) replik:

Herr talman! Varför väljer vi alltid mål som ligger efter ett riksdagsval? Man kan vända på det, Mats Odell, och säga att vi alltid väljer mål som ligger före ett riksdagsval. I båda fallen är det väl lika sant.

Vi har möjlighet och vi kommer att stämma av det här fortlöpande, inte så att sysselsättningen skall öka med exakt 55 000 om året – det är genomsnittssiffran. Det kommer säkert att bli fler vissa år, som nu. Nu ligger vi klart över den takten. Det kan bli mindre under lågkonjunkturår, men jag kan lova att vi fortlöpande skall stämma av hur utvecklingen går. Så det är ingen risk att väljarna inte kommer att få information om hur det går för att kunna uttrycka sina synpunkter på det.

I stället för att komma med den typen av misstänkliggöranden tycker jag att det är bättre om vi kan få en bred uppslutning kring en politik som syftar till att öka sysselsättningen och minska arbetslösheten. Det är klart att man kan få väldigt höga tal om man, som Mats Odell, lägger ihop alla människor som inte kan jobba fullt ut så mycket som de vill. Det är ett stort problem, men det är också så – med risk för att jag anklagas för att blicka tillbaka i tiden – att man måste se åt vilket håll utvecklingen går.

Då kan man inte bara titta på ögonblicksbilden. Det är ändå så att vi har en klar förbättring av arbetsmarknaden. Arbetslösheten har minskat kraftigt, oavsett om vi mäter den öppna eller den totala arbetslösheten. Det är många människor som nu är i åtgärder. Men de var ännu fler för några år sedan.

Den reguljära sysselsättningen, framför allt i den privata delen av näringslivet, ökar kraftigt. En takt på 69 000 är en ganska bra takt. Jag vill att vi skall hålla oss på ungefär den nivån också under kommande år. Det gör vi genom att slå vakt om stabila statsfinanser, låga räntor och låg inflation men också genom att vi kan utforma konkreta förslag på en rad olika områden.

Småföretagen är ett viktigt exempel. Jag kommer mycket aktivt att tillsammans med ministrarna i det nya näringsdepartementet arbeta för att vi skall kunna förenkla olika regelsystem. Det finns nu en omfattande förslagslista framtagen av den socialdemokratiska regeringen, och på dess initiativ. Nu finns förslag på bordet. Vi skall gå igenom dem. Jag är övertygad om att vi kommer att kunna genomföra många av de förslagen.

Anf. 17 MATS ODELL (kd) replik:

Herr talman! Det var många trevliga och positiva förhoppningar i det som finansministern nu kommer med. Dock är det litet illavarslande att tiden hittills från valet har gått åt till att kapsla in och mellanlagra de mest tillväxtfientliga elementen i samarbetspartiernas politik. Men att det inte är fråga om någon sorts slutförvaring av dessa politiska delar förstod vi när vi läste debattartikeln i dag.

Jag tycker att Erik Åsbrink litet lättvindigt glider över frågan. Han säger att vi måste kunna ena oss om en politik och kunna utforma konkreta förslag. Nu frågar jag för jag tror tionde gången: När kommer dessa förslag? Jag tycker ändå att det är en rimlig ordning att säga det.

*Debatt
med anledning av
budgetpropositionen*

Nu har ni i fyra år ropat: Skott kommer! när det gäller tillväxt- och sysselsättningspolitik, och det har inte hänt någonting. Nu skall ni vara ihop med ett i varje fall ur tillväxtsynpunkt väldigt skotträtt gäng från Miljöpartiet och Vänsterpartiet.

Blir det någonting? Kommer ni till skott med konkreta och skarpa åtgärder som förbättrar läget för landets företagare? Blir det något förslag om hushållstjänster? Det skulle vara mycket intressant att få det utrett av finansministern i hans sista replik.

Anf. 18 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s) replik:

Herr talman! Jag får inte tala om det förflutna. Men Mats Odell talar om det förflutna och säger att det inte har hänt någonting på fyra år. Det är en fantastisk historieskrivning! Det har hänt massor. Inte nog med att vi fick sanera industrivärldens största budgetunderskott. Vi har också vidtagit en lång rad andra åtgärder.

Även budgetsaneringen är en viktig tillväxt- och sysselsättningsfrämjande åtgärd. Glöm inte det! Den har gjort det möjligt för oss att minska räntorna till mindre än hälften av vad de var förut och att få ned inflationen på en låg nivå. Det är det som gör att framtidstron har återvänt. Det är det som gör att vi nu har en mycket kraftig investeringsökning i år och att konsumenterna vågar spendera och att detaljhandeln ökar.

Detta är sysselsättningsfrämjande åtgärder. De är i själva verket viktigare än många av de förslag till insatser av subventioner och annat som skall främja sysselsättningen som man kan se i den politiska debatten. Budgetsaneringen är oerhört mycket viktigare än varje tänkbart förslag om att subventionera hushållstjänster, bara för att ta ett exempel.

Nu skall jag inte polemisera för mycket på det området. Jag skall bjuda in till skatteöverläggningar, och där skall även Kristdemokraterna få vara med. Jag vill inte nu låsa upp mig på olika sätt redan i förväg. Jag tycker att vi skall ha en öppen attityd när vi går in i de förhandlingarna. Sedan får vi se vad som kommer ut av det hela.

Jag tycker i varje fall att Mats Odell kunde ta kontakt med min danska kollega, ekonomiminister Marianne Jelved. Det är för övrigt ett borgerligt parti hon representerar. Man har genomfört sådana åtgärder i Danmark. Hennes omdöme är inte särskilt positivt. Hon menar att det var mycket små effekter, och det kostade förfärligt mycket pengar. Sysselsättningen får nog gå fram på mycket bredare front och omfatta långt fler insatser.

Vi har också gjort annat. Vi har genomfört skattelättnader för småföretag. Vi har inlett – den är inte färdig ännu – en mycket kraftig utbyggnad av utbildningen i landet. Det gäller den högre utbildningen, lärlingsutbildning, yrkesutbildning och mycket annat. Det är klart att detta får positiva effekter på sysselsättningen. Vi skall nu förstärka det genom att också lägga fram förslag – det ligger för all del något fram i tiden – om kompetensutveckling i arbetslivet.

Jag är positiv och gläds åt den utveckling vi i dag har i landets ekonomi med en god tillväxt och en snabb sysselsättningsökning. Jag vill förstärka och förlänga den genom att vidta ytterligare åtgärder. Det är vad vi skall arbeta med under de kommande åren.

Anf. 19 LENA EK (c) replik:

Herr talman! Jag har två frågor till finansministern. Den första gäller jordbrukspolitiken i den proposition som nu har lagts fram.

Statsministern sade i sin regeringsförklaring för en vecka sedan att jordbruket var en framtidsnäring. Dagens regler innebär i praktiken att vi straffar ut hela branschen trots att den skapar jobb, trots att den har framtidsprodukter, trots att den finns i hela landet och trots att den har rätt miljöprofil. Är det så Socialdemokraterna behandlar en framtidsnäring?

Min andra fråga handlar om dagistaxorna. Där har Kommunförbundet räknat ut att sänkningen av dagistaxorna kommer att kosta 5,3 miljarder. Kommunerna får 1,3 miljarder som täcker felräkningar i pensioner och 2 miljarder om tre år. Detta trots att kommunerna skall betala barnomsorg, skola och äldreomsorg, samtidigt som befolkningsunderlaget minskar i nästan varenda kommun i hela detta land och lönerna höjs. Hur går detta ihop?

Anf. 20 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s) replik:

Herr talman! Det är riktigt att befolkningen under senare tid har minskat i de flesta av landets kommuner. Det beror på att befolkningen i hela Sverige praktiskt taget har stått still, och det får med matematisk nödvändighet ett visst genomslag också på landets kommuner.

Låt mig ta upp frågan om jordbrukssektorn. Det är riktigt att jordbruket är ett viktigt område som vi från socialdemokratisk sida omhuldar. Det som är sagt i regeringsdeklarationen gäller givetvis. Vi har i budgetpropositionen lagt fram ett konkret förslag om exportfrämjande åtgärder på jordbruksområdet. Det är ett konkret uttryck för det synsättet.

När man sedan diskuterar olika branscher kan man konstatera att det finns vissa skillnader i skatteregler. Det är riktigt. Men det finns också andra skillnader. Vi får inte glömma att vi genom vårt EU-medlemskap bidrar med mycket omfattande subventioner till jordbrukssektorn i Sverige och i övriga Europa.

Halva EU-budgeten går till stöd åt en näring som sysselsätter några få procent av arbetskraften. Redan i dag görs oerhört omfattande insatser på området. Men vi skall också pröva Gunnar Björks förslag och återkomma till detta senare.

När det sedan gäller dagistaxorna har Kommunförbundet presenterat uppgifter om vad det kostar. Det vill inte jag se som en vetenskaplig sanning. Man skall ha klart för sig att Kommunförbundet är en part som skall – och det helt i sin rätt – tillvarata kommunernas intressen.

Jag har många gånger förr varit med om att när man skall bedöma vad saker och ting kostar hamnar vi på litet olika uppfattningar. Det hör till saken. Därför är jag inte beredd att så där utan vidare skriva under på Kommunförbundets bedömningar. Men visst kostar detta.

Skall vi genomföra sänkta dagistaxor – och det är min bestämda föresats att vi skall göra det – är tanken att staten tar på sig merkostnaderna för detta förslag. Det handlar inte om några 5 miljarder, utan det är betydligt mindre. Men det är en kostnad, och den skall vi naturligtvis ta på oss.

*Debatt
med anledning av
budgetpropositionen*

Anf. 21 LENA EK (c) replik:

Herr talman! Vi vet allihop att vi hämtar hem en del av medlemsavgifterna till EU, bl.a. till jordbruket. Men vi vet också – vi som arbetar med de här frågorna i praktiken som företagare, eller för att utveckla och skapa jobb – att väldigt stora summor av det vi kunde hämta hem inte kommer tillbaka till Sverige utan riskerar att frysa inne på grund av att den offentliga medfinansieringen, där staten är den största parten, inte fungerar och att man inte lägger till de medel som behövs. Det är bl.a. de medel som i regionalpolitiken går till länsstyrelserna, och där drar man ned på pengarna. Det är också en ironi i det här sammanhanget.

Även om Kommunförbundet anses som en part i det här sammanhanget, har de räknat ut att det kostar 5,3 miljarder att förändra dagistaxorna. De är möjligt att man kanske kan dra ned med några hundra miljoner där. Det ifrågasätter jag inte alls, men det kvarstår ju ändå väldigt stora summor som inte finns med i det material som har lagts på riksdagens bord i dag. Jag konstaterar alltså att det här förslaget inte är finansierat.

De två miljarder som kommunerna skall få om tre år innebär en miljon kronor om tre år för en kommun som Valdemarsvik, som jag kommer ifrån, med åtta och ett halvt tusen invånare. Vem tror att det betalar en sådan här stor reform?

Alla vi som har barn i barnomsorgen vill gärna ha sänkta dagistaxor. Självklart är det så. Men vi har också barn i skolan, och vi har också grannar, släktingar och vänner i äldreomsorgen. Det skall kommunerna också betala. Vi vet att kostnaderna ökar där också. Den här ekvationen går inte ihop, varken på den ena ledden eller på den andra ledden.

Anf. 22 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s) replik:

Herr talman! Nu tycker jag att Lena Ek var litet för bitsk och bara talade om de sista 2 miljarderna. De är i och för sig viktiga. Men tidigare, och det är inte särskilt länge sedan, var Socialdemokraterna och Centern överens om 20 miljarder i tillskott från år 2000 och framåt. Jag tycker inte att vi skall glömma bort dem eller förringa dem. De har ännu inte hunnit betalas ut, men de kommer. Om vi sedan kan lägga på ytterligare 2 miljarder gör ju det inte saken sämre. Rimligtvis gör det saken ytterligare bättre. Totalt sett är det ändå betydande summor som tillförs kommuner och landsting. Även Valdemarsviks kommun – jag var för övrigt där i valrörelsen – kommer att märka av och har redan märkt av de tillskott som nu är på gång.

Däremot har vi inte särskilt avdelat pengar för sänkta dagistaxor. Dessa 2 miljarder år 2001 är inte öronmärkta. Om man vill kan man använda dem som en delfinansiering av sänkta dagistaxor, men de räcker inte. Även om jag inte tror på Kommunförbundets uppgifter på över 5 miljarder kommer det att kosta mer än 2 miljarder. Det kan vi vara överens om. Om och när vi genomför den reformen – och jag och Socialdemokraterna vill genomföra den så snart som möjligt – skall vi naturligtvis se till att erforderliga pengar anvisas. Det är oerhört viktigt samtidigt som de ökade tillskotten som i övrigt går till skolan, sjukvården och äldreomsorgen också strömmar till under de kommande åren så att vi kan genomföra standardförbättringar där.

Anf. 23 LARS LEIJONBORG (fp) replik:

Herr talman! Jag noterade att Socialdemokraternas etikexpert Arne Kjörnsberg infann sig på medhjälparbänken. Jag tycker att det är intressant. Vi efterlyser ju ett sanningsenligt besked om hur det gick till när maxtaxan för dagisavgifter försvann ur förhandlingarna. Två parter har versionen att Socialdemokraterna släppte det efter en timme och såg jättelyckliga ut. Finansministern har tidigare sagt att Socialdemokraterna kämpade in i det sista. Jag tycker inte att den versionen är trovärdig. Jag noterar att Erik Åsbrink inte gav något svar på denna fråga. Därför vill jag ställa den igen.

Erik Åsbrink sade att man har lagt ned stort arbete på att utforma sysselsättningsmålet och avfärdade vårt ambitiösare mål som väldigt lösligt. Varför är det ambitiösare att ha ett mål på 55 000 än ett på 75 000? Vi har efter måttet av våra utredningsresurser lagt ned åtskilligt arbete på att utforma ett mål. Vi har sett vad man har nått i en del andra länder, och vi har sett vad vi har nått när ekonomin har gått bra i Sverige. Tänk om ni hade lagt ned en del av den kraft som Erik Åsbrink påstår att ni har lagt ned på själva målutformningen på att fundera på vad som krävs av konkreta åtgärder för att nå målet.

Jag minns när Göran Persson lade fram sin första vårbudget våren 1995. Då skrev han så här: 80 000 jobb har tillkommit det senaste året.

Han räknade alltså med en hel del av den borgerliga tiden. Då hade vi vänt utvecklingen. Då kom de nya jobben.

Vidare skrev han: Regeringen räknar med att nya jobb kommer att tillkomma i samma takt de närmaste åren.

Sedan dess tillkom det inte ett nytt jobb på två och ett halvt år. De 80 000 försvann i själva verket. Tänk om det är exakt likadant nu, dvs. att vi har haft en ketchupeffekt genom en uppskjuten konsumtion av kapitalvaror och annat i hushållen och att avmattningen av ökningen fortsätter! Det fortsätter kanske inte alls i den takt som ni tror. Då står ni ju där i precis samma situation igen. Ni har ert mål, men ni har inga konkreta åtgärder.

Till sist. Jag skrev också upp den här meningen: Johan Lönnroth får tala för sig.

Den är ju helt central. Om Johan Lönnroth har anslutit sig till det här sysselsättningsmålet därför att han tolkar det så, att om åtgärderna inte räcker får överskottsmålet ge vika och vi använder de pengar som vi skulle betala av statsskulden med till att öka den offentliga sysselsättningen har ju stoppalliansen helt olika uttolkningar av detta mål. Det är en central ekonomisk-politisk fråga som Erik Åsbrink bara viftar undan. Vi måste ha ett svar också på den punkten.

Anf. 24 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s) replik:

Herr talman! Jag tänker på Lars Leijonborgs anförande för en stund sedan. Han uppehöll sig mycket vid samarbetet mellan Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Det var ju fel på alla de sätt. I vissa skeden i inlägget var det för mycket samarbete. Det sträckte sig över för vida områden och lade en förkvävande hand över det mesta här i tillvaron. I nästa andetag var det för litet samarbete. Då konstaterade Lars Leijonborg skadeglatt eller undrande varför samarbetet inte även gällde

en rad andra områden. Vi samarbetar alltså både för mycket och för litet. Det är alldeles uppenbart.

Jag märker det enorma intresset för vad som har hänt i förhandlingarna. Jag har en känsla av att det inte vägleds av en rent kylig nyfikenhet utan möjligen av försök att utså kiv och split. Jag tänker inte medverka till detta. Jag har förklarat väldigt tydligt i olika sammanhang vad som har hänt. Jag behöver inte upprepa detta i talarstolen.

Jag säger att Johan Lönnroth får tala för sig. Jag förstår inte varför Lars Leijonborg tycker att det är ett så oerhört märkligt uttalande. Jag tycker faktiskt att Johan Lönnroth får tala för sig om det riktas angrepp mot honom eller ställs frågor till honom. Jag skall inte uppträda som Johan Lönnroths privata talesman. Jag har fullt nog med att uppträda som talesman för regeringen och för Socialdemokraterna.

När det gäller dagistaxorna tycker jag kanske att Lars Leijonborg skall tänka sig för litet innan han raljerar och kritiserar det alltför mycket. Jag är nämligen övertygad om att Folkpartiet är ett av de partier där stora grupper är mycket positiva till de här förslagen, om man nu kan tala om stora grupper längre i folkpartisammanhang. Vi kanske skall säga en stor andel. Det är kanske inte så väldigt klokt att gå ut i stenhård konfrontation i den här frågan. Jag tror inte att Lars Leijonborg får sina kvarvarande väljare med sig om han gör detta.

Anf. 25 LARS LEIJONBORG (fp) replik:

Herr talman! Poängen är ju att Johan Lönnroth talar för sig och Erik Åsbrink talar för sig, men ni talar ju båda för samarbetsalliansen. Ni gör olika uttolkningar av en central ekonomisk-politiska fråga. Det är klart att jag som medborgare i Sverige har ett intresse av att få utrett vad som ligger bakom de olika resonemangen.

Vi är mycket för enhetstaxa på dagis. Vi har i själva verket jobbat för det i årtionden. Vi har dock sagt alldeles klart i valrörelsen att för oss kommer de gamla och de sjuka först. Där är det mycket vilseledande tal. Ni talar om en miljard hit och en miljard dit, men sanningen är att den dryga miljard ni nu tillför helt och hållet kommer att gå åt till höjda kommunala pensioner.

För alltså inte de gamla och sjuka bakom ljuset än en gång! Ni tillför för närvarande inga ytterligare pengar och har inga systemförändringar som skulle kunna hjälpa de gamla och sjuka. Så dystert är det.

Anf. 26 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s) replik:

Herr talman! Jag har nu för fjärde gången i rad varit med om att öka statsbidragen till skolan, vården och omsorgen. Det började våren 1997, det fortsatte hösten 1997, det kom en tredje påspädning våren 1998 och nu i budgetpropositionen sker det för fjärde gången. Att då som Lars Leijonborg säga att vi lurar de gamla och inte prioriterar de här områdena är milt talat en märklig uttolkning av vad som faktiskt sker. Om nu Lars Leijonborg kan bryta sig loss ur samarbetet med Moderaterna, som ju hela tiden har velat satsa mindre på det här området, och stödja våra utökningar av statsbidragen välkomnar jag detta.

Jag vill också tillägga att de 1,3 miljarder som vi tillför är ett rent nettotillskott till kommuner och landsting. Som bekant gäller domstolsutslag i landet, och det är redan en realitet att kommuner och landsting har

dessas kostnader. Vad vi nu gör är att förhindra att detta går ut över andra områden i den kommunala ekonomin. Det fanns ingen formell skyldighet att göra detta, men vi tyckte att det var viktigt att tillföra de här pengarna – och vi gör det t.o.m. med råge – för att vara säkra på att dessa pengar inte tas från vården, skolan och omsorgen. Det tycker jag att Lars Leijonborg borde välkomna. Kan vi sedan utöka resurserna ytterligare år 2001 är väl det också en bra signal som Lars Leijonborg borde värdesätta.

Sedan vill jag säga att vi har genomfört en lång rad förslag som underbygger en starkt positiv utveckling på sysselsättningsområdet. Det var svårt under några år, när vi var tvungna att genomföra den mest omfattande budgetsanering som har skett i något land och dessutom drabbades av en internationell konjunktursvacka som slog till 1995 och varade under 1996 och in på 1997. Detta är saker som vi tyvärr inte kan göra någonting åt annat än att fortsätta att arbeta för att stärka den svenska ekonomin, och det är precis det vi gör nu också. Vi har på nytt en oro internationellt, och den oron försvinner inte bara därför att man förordar folktopolitik. Detta är någonting som vi alla får leva med.

Vi skall fortsätta arbetet med att stärka svensk ekonomi. Vi skall ha en hög beredskap att anpassa oss till omvärlden. Vi skall också samarbeta med andra länder för att förebygga internationella kriser. Det är saker vi skall göra och kommer att göra.

Anf. 27 PETER ERIKSSON (mp) replik:

Herr talman! Jag ställde en fråga till finansministern under mitt huvudanförande. Det gällde om vi kunde få ett stöd för tanken att genomföra en genomgripande utredning kring frågan om tillväxt och miljö. Det är en av huvudfrågorna för ekonomisk politik i framtiden, menar vi i Miljöpartiet, att visa att det går att ha en bra ekonomisk utveckling och ändå minska användningen av naturresurser och belastningen på miljön. Här tror jag att Sverige skulle kunna göra en insats genom att använda det svenska utredningsväsendet och göra en bred genomgång och också försöka hitta vägar in i framtiden för att lösa de här problemen.

Jag och Miljöpartiet föreslår att vi tillsätter någon form av utredning kring det här. Jag undrar om finansministern kan vara med och bidra till att lösa den frågan.

Anf. 28 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s) replik:

Herr talman! Jag lägger nu tillbaka den penna som jag tog med mig från talarstolen och som tillhör någon av mina meddebattörer.

Till Peter Eriksson vill jag säga att jag är positivt inställd till att vi på något sätt, t.ex. utredning eller arbetsgrupp, ser över de här frågorna. Tillväxten är viktig, och jag tror att det blir svårt att nå våra ambitiösa sysselsättningsmål om vi inte har en hög tillväxt under de kommande åren. Men jag tycker också att det är viktigt att tillväxten sker i former som inte försämrar miljön utan tvärtom gör det möjligt att spara resurser, att ha mindre rovdrift på naturen och att ha en ekologiskt hållbar tillväxt. Kan vi få en ökad samsyn här tror jag att det vore värdefullt.

Jag är alltså positiv till att vi bedriver ett sådant arbete. De exakta formerna för detta vill jag fundera på, men jag återkommer gärna i den här frågan och bjuder in till ett bredare samarbete.

Den andra fråga som Peter Eriksson tog upp i sitt inledande anförande gällde säkerhetspolitiken. Jag måste säga att jag inte var medveten om att överbefälhavaren i så hög grad hade miljöpartistiska böjelser. Men jag föredrar att inte ge mig in i den debatten utan överlåter åt försvarsmministern att hantera detta även i fortsättningen.

Anf. 29 PETER ERIKSSON (mp) replik:

Herr talman! Jag tar pennan.

Jag får tacka för svaret. Jag tror att det var bra att finansministern inte gav något besked i dag om hur vi gör med säkerhetspolitiken i framtiden. Jag är personligen övertygad om att vi kommer att ha mer av en samsyn kring de frågorna de närmaste åren.

Anf. 30 BO LUNDGREN (m):

Herr talman! Låt mig inleda med att instämma med Lars Leijonborg i frågan om det underlag den socialdemokratiska regeringen måhända har för sin politik. Det är av stort intresse för både ekonomin, väljarna och riksdagen, och det är därför frågan är vem som talar för vem. Då måste också Erik Åsbrink svara på frågan: Delar han Johan Lönnroths uppfattning om avvägningen överskott–sysselsättning?

Sedan måste jag hålla med Erik Åsbrink i debatten mot Mats Odell. Visst har ni gjort mycket som har påverkat företagandet de senaste fyra åren. Ni har höjt skatten på arbete med 40–50 miljarder. Ni har återinfört dubbelbeskattningen. Ni har ändrat momsbetalningsreglerna så att det har blivit svårare för företagen. Ni har ändrat reglerna för skatteinbetalning så att det har blivit krångligare och besvärligare. Ni har återreglerat arbetsrätten. Nu aviserar ni att ni inte skall lindra reglerna vad gäller F-skattsedeln. Visst har ni genomfört åtgärder som har lett till att arbetslösheten i dag i princip är lika hög som när den socialdemokratiska regeringen tillträdde. Det är detta som har inträffat, och detta är den anklagelse som vi och svenska folket har rätt att rikta mot er.

Frågan kvarstår: Vad är det för åtgärder ni tänker vidta för att vända utvecklingen och skapa bättre förutsättningar för tillväxt och nya jobb?

Anf. 31 JOHAN LÖNNROTH (v):

Herr talman! Jag vänder mig till Bo Lundgren och Lars Leijonborg. Den mening i finansplanen som jag syftade på i mitt första anförande lyder så här: ”Om tillväxten av konjunkturmässiga skäl väsentligt skulle avvika från denna”, dvs. den prognostiserade, ”skall motsvarande avvikelser från de angivna målen tolereras”.

Vi står bakom denna budget. Vi har accepterat budgetmålen, och vi har självklart starkt ställt oss bakom sysselsättningsmålet. Sedan har vi i Vänsterpartiet samma uppfattning som den socialdemokratiska partikongressen, dvs. att om det skulle uppstå målkonflikter är sysselsättningsmålet det allra viktigaste.

Vi kommer säkert att få en diskussion mellan de olika parterna i det här samarbetet. Den kommer säkerligen att leda till en ökad samsyn. Men en sak skall jag till slut lova Bo Lundgren, oavsett var vi landar i denna diskussion kan jag garantera att vi kommer att klara av att amortera mer på statsskulden än Bo Lundgren någonsin klarar med sin ekonomiska politik.

Till Lena Ek vill jag säga att det är klart att det inte är några underverk som vi har åstadkommit i jämställdhetsarbetet på denna korta tid. Vi har sett till att det blir tilläggsdirektiv till den utredning som pågår och som handlar om att JämO skall få starkare redskap mot lönediskriminering. Det här var förslag som vi inte fick något stöd för i våras i utskottet. Det är mycket glädjande att Lena Ek nu, om jag förstår henne rätt, ställer sig bakom de här förslagen, om än blygsamma. Jag ser fram emot att Lena Ek och jag skall kunna samarbeta i finansutskottet för att äntligen driva jämställdhetsarbetet framåt. Det har varit ganska trögt tidigare.

Vi hade också i våras förslag om ökade anslag till regionalpolitiken, ungefär 1 miljard. Men det har inte rymts under det utgiftstak som Socialdemokraterna och Centerpartiet har varit eniga om. Men jag emotser även där ett samarbete mellan Centern och Vänsterpartiet för att få ökad slagkraft i regionalpolitiken.

Lars Leijonborg talade om matematikens järnhårda lagar. Vi har inte tid med denna debatt i dag, men jag skulle väldigt gärna vilja få en tolkning av förhållandet 50/30 i skattereformen. Ni har ju varit med om att ställa er bakom en pensionsöverenskommelse som innebär att de egenavgifter på 7 % som gäller i dag skall höjas ytterligare.

Vi har nu margineffekter på 39 %, alltså 32 % i kommunalskatt och 7 % i egenavgifter för låginkomsttagare. Ni är själva långt borta från 50/30. De förslag ni lägger fram innebär stora skattesänkningar för framför allt höginkomsttagarna. Er skattepolitik är förödande för kvinnor. Den innebär totalt sett väsentligt mycket större skattesänkningar för män än för kvinnor. Detta är en mycket viktigare jämställdhetsfråga än de mindre saker som Lars Leijonborg tog upp att vi har lyckats få igenom i denna budget.

Lars Leijonborg raljerar också om de blygsamma 5,3 miljarder som vi har lyckats lägga på kommuner och landsting. Det må han gärna göra, men Folkpartiets politik innebär ännu mindre pengar till kommuner och landsting. Hur han skall lyckas växla en hundralapp i tre femtiolappar, vilket han tydligen alltid gör, begriper inte jag. Det är för övrigt också en sak som är mycket negativ för kvinnors arbetsmarknad att Folkpartiet föreslår mindre pengar till kommuner och landsting än den nu liggande budgeten innebär.

Mats Odell, är det en sak i fråga om tillväxten som kristdemokraterna inte har förstått är det vilken betydelse, framför allt i offentlig sektor, det har haft att kvinnorna har kunnat gå ut på arbetsmarknaden och försörja sig själva. Barnomsorg som innebär att en kvinna kan gå ut i arbete är samhällsekonomiskt lönsamt. Det ger mer i skatteintäkter än vad barnomsorgen kostar. Det har Mats Odell och kristdemokraterna aldrig förstått. Ni är ett bakåttävande parti när det gäller jämställdhet och den här typen av kvalitativ uthållig tillväxt.

Vi kan aldrig hindra enskilda socialdemokrater att föredra Lars Leijonborg och Mats Odell före Gudrun Schyman eller Johan Lönnroth. Men vi är ändå övertygade om att man i de djupa leden, inom fackföreningsrörelsen, inom socialdemokratin, har väldigt svårt att tänka sig ett samarbete med partier som vill föra arbetsrätten tillbaka till det som gällde på den tiden då arbetsgivarna hade all makt på arbetsplatserna. Det är också väldigt svårt att tro att utvecklingen skulle kunna leda till att vi får ett annat sorts samarbete, med dem som jag brukar kalla bröderna

Bakåt: Lundgren, Odell, Leijonborg. De vill föra oss tillbaka. De framsteg som har gjorts, inte minst på jämställdhetens område, vill ni föra tillbaka i tiden. Men det kommer inte att ske. Den majoritet som nu har bildats kommer att hålla mandatperioden ut. Jag är full av tillförsikt inför att detta skall kunna inträffa.

Anf. 32 BO LUNDGREN (m) replik:

Herr talman! Det är Johan Lönnroths problem att han endast har åtta sekunders taletid kvar.

Låt mig konstatera, eftersom Erik Åsbrink har drygt en minut kvar, att vi nu har fått klart för oss att i den väsentliga frågan om hur man i vissa olika scenarier skall hantera de offentliga finanserna skiljer sig synen avsevärt mellan två av de partier som har sagt att de skall regera tillsammans under fyra år.

Vi fick inte något svar på eller någon kommentar till frågan om det är Björn Rosengren som gäller eller om det är Johan Lönnroth, som stängde varje dörr till förändring av arbetsrätten, vilket skulle kunna vara ett försök att få en mindre reglerad arbetsmarknad. Erik Åsbrink är skyldig svenska folket det svaret.

Anf. 33 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Repliken gällde Johan Lönnroth.

Anf. 34 LENA EK (c) replik:

Herr talman! Vi kan gärna samarbeta om jämställdheten. Problemet är att Vänsterpartiet och Centerpartiet har helt olika utgångspunkter i de här frågorna.

En kollektivistisk 68-syn på jämställdheten, som t.ex. karakteriseras av att det bara är barnomsorg i form av dagis som skall finnas, kan vi inte ställa upp på. Inte heller på att man, när man tittar närmare på regionalpolitiken, inte undersöker att könskriterierna uppfylls inom det regionala utvecklingsstödet. Vi har länsstyrelser som fördelar regionalt utvecklingsstöd till företag med siffrorna 90 % till manliga företag och 10 % till kvinnliga. Det finns ett oändligt antal exempel.

Men vi skall gärna samarbeta. Det finns säkert vissa hållpunkter där vi kan vara överens, våld mot kvinnor t.ex.

Anf. 35 LARS LEIJONBORG (fp) replik:

Herr talman! Johan Lönnroth skulle behöva åtskilligt mer än åtta sekunder för att reda ut allt egendomligt han sade om jämställdhet i sitt inlägg. Sanningen är att Vänsterpartiet har uppnått mycket litet i det här samarbetet, särskilt på jämställdhetsområdet.

Folkpartiet går självfallet inte bakåt, eftersom det är vi som har medverkat till de flesta framstegen på detta område. Vänsterpartiet har i närtid inte tillfört kommunerna några medel. Allt de nu får kommer att gå åt till höjda pensioner. Det är sanningen. Vi har ett antal förslag som skulle förbättra vården, omsorgen och skolan. Det är centralt, inte minst ur jämställdhetssynpunkt.

Anf. 36 MATS ODELL (kd) replik:

Herr talman! Så kom i debattens sista skälvande sekunder ett tilläggsförslag från Johan Lönnroth. Såvitt jag förstod gick det ut på att de av landets småbarnsföräldrar som själva har valt att vårda sina egna barn snarast bör lämna in dem på närmaste daghem för att öka tillväxten.

Johan Lönnroth, kristdemokraterna vill myndigförklara landets småbarnsföräldrar, skapa en valfrihet. Att barnen får så trygga uppväxtmiljöer som över huvud taget är möjligt är för oss t.o.m. överordnat den ekonomiska tillväxten.

Anf. 37 JOHAN LÖNNROTH (v) replik:

Herr talman! Jag slutar med att uttala förhoppningen att när Lena Ek har befunnit sig en tid i finansutskottet skall hon förstå att hon i jämställdhetsfrågorna ligger oändligt mycket närmare mig än Mats Odell.

Anf. 38 BO LUNDGREN (m):

Herr talman! Ingen sekund skall slängas bort. Jag upprepar den för-synta fråga som gäller fyra år in i framtiden till Erik Åsbrink. Han kan utveckla sin uppfattning inte bara om vad regeringen tänker göra för att förbättra förutsättningarna för företagande – ni har under fyra år visat att ni kan försämma dem – utan också om Johan Lönnroths syn på statsfinan-serna. Hur är det med Björn Rosengren kontra Gudrun Schyman i den avgörande frågan om skatterna? Hur är det mellan Lönnroth och Åsbrink om arbetsrätten? Det skulle vara bra om vi fick ett svar på de frågorna på den 1 minut och 12 sekunder som finansministern har på sig.

Anf. 39 PETER ERIKSSON (mp) replik:

Herr talman! Jag vill ställa en fråga till Bo Lundgren, men som också gäller Leijonborg och Odell. Den handlar om EMU – den gemensamma valutan.

Man har från regeringens sida klargjort att man inte vill ha ett direkt samarbete mellan Vänsterpartiet, Miljöpartiet och regeringen i Europafrågorna. EMU är en sådan viktig Europafråga. Regeringen vill inte samarbeta – jag tror att det beror på att regeringen inte vet så väl vad man vill och då är det alltid svårt att samarbeta. Den borgerliga opposi-tionen har en klar inställning – i varje fall låter det så.

Är ni beredda att i Sveriges riksdag fatta beslut om en folkomröstning om EMU – valutaunionen? Kan ni tänka er att samarbeta med de EU-kritiska partierna för att få ett avgörande i EMU-frågan och på sikt i EU-frågan? EU-frågan är fortfarande en brännande fråga, och vi har svårt att få en lösning på den.

Anf. 40 MATS ODELL (kd):

Herr talman! Låt mig börja med det sista som Peter Eriksson sade. Det är ett strålande exempel på den paradox jag pekade på tidigare.

Här kommer Peter Eriksson som representant för de EU-kritiska par-tierna och frågar oppositionen om man är beredd att samarbeta med dem om krav på folkomröstning. Vi kristdemokrater har sagt – och vi håller med regeringen – att frågan om ett svenskt medlemskap i EMU:s tredje fas skall avgöras av svenska folket antingen i val eller i folkomröstning.

Så över till dagens ämne. Debatten har gett svar på att regeringen står tomhänt – jag måste säga detta, Erik Åsbrink – och saknar idéer och en konkret politik om hur vi skall identifiera och uppmuntra drivkrafterna i företagande, dvs. att få fler människor i arbete genom fler och växande företag. Ni har inte heller begärt något mandat av väljarna på området. Ni har begärt mandat om att sätta ett tak för dagisavgifterna. Vi har hört hur det har gått med det i dag. Vi får se hur det går i framtiden.

Nu skall en politik utformas. Det har vi fått besked om. Det är dock ganska oklart hur det skall gå till. Vi har för närvarande ett gnisslande trepartisamarbete. Vi kommer att få en inbjudan till överläggningar om den ekonomiska politiken – eller bara skattepolitiken. Låt mig säga att vi kristdemokrater kommer att med stort intresse komma till dessa överläggningar. Men vi kommer inte att ställa upp som något slags stödtrupper om samarbetet med Vänstern och Miljöpartiet havererar utefter vägen. Om regeringen misslyckas är det min uppfattning – och jag förstår även Folkpartiets uppfattning – att regeringen då får vända sig till jobballiansen. Den är ett alternativ och har lagt fram en politik om regeringen inte klarar att sköta landets ekonomi tillsammans med dessa två partier.

Anf. 41 PETER ERIKSSON (mp) replik:

Herr talman! Svaret från Mats Odell på min fråga om EMU och folkomröstning visar tydligt att det inte bara är regeringen som är starkt splittrad i EMU- och Europapolitiken utan också Kristdemokraterna. Man vet inte på vilken fot man skall stå, om man skall skjuta på frågan helt, om man möjligen skall ha en folkomröstning eller om beslutet skall fattas i ett allmänt val. Jag ställde frågan för att få klarhet på den punkten. Men Kristdemokraterna har tydligen inte tagit ställning.

Jag vill uppmana Mats Odell att gå hem till de sina och försöka komma underfund med var ni står och hur ni skall agera i frågan i framtiden. Det kommer att behövas ett tydligare ställningstagande för att veta hur den svenska linjen skall bli framöver.

Anf. 42 MATS ODELL (kd) replik:

Herr talman! I vårt valmanifest inför årets riksdagsval, Peter Eriksson, stod det att frågan bör avgöras i en folkomröstning.

Anf. 43 PETER ERIKSSON (mp) replik:

Herr talman! Då kanske ni kan komma överens med oss om att ha en folkomröstning i EMU-frågan. Hör gärna med de borgerliga bröderna och systrarna om den saken, så kanske vi kan fatta beslut i kammaren det närmaste året.

Anf. 44 LENA EK (c):

Herr talman! Jag vill komma tillbaka till ett av de största bekymren som jag ser med den budgetproposition som har lagts fram i dag, nämligen att så mycket grundas på att vi har en reell tillväxt i landet samtidigt som det i förslaget saknas rejäla nyskapande förslag just om tillväxten.

Allra först regionalpolitiken. Det bekymmersamma är i och för sig inte att ett nytt anslag inrättas men att ramen blir lägre. Dessutom inrättas

ett bemyndigande för regeringen. På så sätt lyfts stora delar av frågan från riksdagen till regeringen. Vi har sett hur det har gått med de miljömiljarder som har fördelats de senaste åren. Man kan undra om regionalpolitiken kommer att skötas på samma sätt som Anna Lindh har skött miljömiljarderna. Det blir i så fall synd om de delar av Sverige som ligger utanför storstäderna.

Jag vill påpeka att regionalpolitiska anslag i dagens läge av länsstyrelserna används på ett sådant sätt att de inte fyller av riksdagen beslutade könskriterier. Medlen fördelas i de flesta länsstyrelserna så att den övervägande delen går till företag drivna av män. Företag drivna av kvinnor missgynnas. Det behöver göras något åt detta.

Den allvarligaste kritiken i sammanhanget handlar om utbildning och högskola. Det behövs ett nytt studiemedelssystem. Vi i Centerpartiet har sagt att vi är villiga att skjuta till 2 miljarder mer än regeringen till detta. Anledningen är förstås enskilda människors utveckling, arbetslösheten och företagens behov av utbildad arbetskraft.

I förra veckan kom en rapport från NUTEK där det påpekades att företagen behöver 80 000 civilingenjörer inom de närmaste åren. Det finns ingen möjlighet att tillfredsställa det behovet, som systemet ser ut i dag. För de nya platser som vi gemensamt har tillskapat på högskolorna, och som säkert är till stor nytta för hela landet, behövs dessutom ett tillskott vad gäller forskning för att få fram kvalificerade lärare.

Med detta vill jag sluta. Jag konstaterar att det i budgeten saknas reella förslag vad gäller tillväxten.

Anf. 45 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Herr talman! Mats Odell sade att om det samarbete som har inletts skulle misslyckas skall vi vända oss till den s.k. jobballiansen. Jobballiansens samlade verk består ju av en tidningsartikel i sju punkter, och jag funderar litet på vad det skulle innebära att vända sig till jobballiansen. Det kanske är höjd bolagsskatt, som Kristdemokraterna vill genomföra, mindre pengar till vården, skolan och omsorgen, som Moderaterna vill genomföra, och nej till sänkt inkomstskatt för att i stället kunna sänka arbetsgivaravgifterna, som Folkpartiet vill göra. Är det kanske ja till EMU, som några partier vill, eller nej till EMU, som Kristdemokraterna vill? Detta är inte mycket att luta sig mot.

Nu går vi inte in i ett samarbete med sikte på att det skall misslyckas, utan med sikte på att det skall lyckas och bli en framgång. Det är viktigt för Sverige att vi har nått den här uppgörelsen. Det skänker en stabilitet och styrka åt den ekonomiska politiken. Det är lika viktigt att uppgörelsen genomförs och att eftervärden fungerar bra. Det är förutsättningen för ett fortsatt bra samarbete.

Jag tycker med förlov sagt att det är ganska ointressant med den typ av bisarra kannstöperier och konspirationsteorier som Bo Lundgren och andra ägnar sig åt, och frågor om hur det ena statsrådet förhåller sig till den andra politiken. Var lugn! Vi kommer att hantera detta på ett bra sätt. Resultaten av den ekonomiska politiken kommer att visa sig. Vi samarbetar på viktiga områden, men det finns också områden där varje parti står för sin egen politik.

Anf. 46 MATS ODELL (kd):

Herr talman! Det var inte några direkt imponerande argument som Erik Åsbrink hade för att inte vända sig till jobballiansen. Han har ju satt sig i samma bås som Vänsterpartiet och Miljöpartiet och tror att han tillsammans med dessa partier skall kunna nå dit han nu vill, och nu har han lagt ned mycken kraft på att formulera ett mål om vart man skall komma till år 2004.

Jag uppfattar det så att regeringen kommer att inbjuda till samtal, och då är ju alla partier på jämbördig basis. Jag har också uppfattat det så att socialdemokratin står med ganska rent bord i de här frågorna – det finns ju ingen politik. Jag tycker därför att det skulle vara en ganska bra utgångspunkt om man vill förhandla. Men vi får se hur det går med den här stoppalliansen.

På tal om tidningsartiklar är ju dagens artikel inte någon direkt bra start på det som skulle vara bröllopsdagen för detta samarbete. Men den som lever får se.

Överläggningen var härmed avslutad.

Budgetpropositionen bordlades.

14 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Propositioner

1998/99:7 Koncernbeskattningsfrågor för ideella föreningar och stiftelser, m.m.

1998/99:11 Ny skyddsåtgärd vid immaterialrättsintrång

1998/99:12 Dubbelbeskattningsavtal mellan Sverige och Albanien m.m.

1998/99:14 Nya överenskommelser om Nordiska investeringsbanken, Nordiska utvecklingsfonden och Nordiska miljöfinansieringsbolaget

1998/99:15 Omstrukturering och beskattning

1998/99:16 Avdrag för vissa pensionskostnader, m.m.

Skrivelser

1998/99:5 Hållbara Sverige – uppföljning och fortsatta åtgärder för en ekologisk hållbar utveckling

1998/99:8 Investeringsplaner för trafikens infrastruktur

1998/99:9 Migration och asylpolitik

Motioner

med anledning av prop. 1997/98:145 Svenska miljömål. Miljöpolitik för ett hållbart Sverige

1998/99:MJ1 av Märta Johansson m.fl. (s)

med anledning av prop. 1997/98:156 Kassettersättning

1998/99:L1 av Ewa Larsson (mp)

med anledning av prop. 1997/98:159 Genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv om gemensamma regler för den inre marknaden för el, m.m.

1998/99:N1 av Karin Olsson m.fl. (s)

1998/99:N2 av Lennart Beijer (v)

1998/99:N3 av Matz Hammarström och Birger Schlaug (mp)

med anledning av prop. 1997/98:160 Kontoföring av finansiella instrument och kostnadsinformation till fondandelsägare

1998/99:Fi1 av Lars Tobisson m.fl. (m)

1998/99:Fi2 av Karin Pilsäter m.fl. (fp)

med anledning av prop. 1997/98:164 Ändringar i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank

1998/99:Fi4 av Lars Tobisson m.fl. (m)

med anledning av prop. 1997/98:165 Utveckling och rättvisa – en politik för storstaden på 2000-talet

1998/99:A1 av Gudrun Schyman m.fl. (v)

med anledning av prop. 1997/98:168 Godtrosförvärv

1998/99:L2 av Rolf Åbjörnsson och Göran Hägglund (kd)

med anledning av prop. 1997/98:169 Gymnasieskola i utveckling – kvalitet och likvärdighet

1998/99:Ub1 av Lars Leijonborg m.fl. (fp)

1998/99:Ub2 av Britt-Marie Danestig m.fl. (v)

med anledning av prop. 1997/98:177 Ny lag om åtgärder mot etnisk diskriminering i arbetslivet

1998/99:A2 av Yvonne Ruwaida (mp)

1998/99:A3 av Dan Ericsson m.fl. (kd)

med anledning av prop. 1997/98:179 Lag om förbud mot diskriminering i arbetslivet av personer med funktionshinder

1998/99:A4 av Elver Jonsson m.fl. (fp)

1998/99:A5 av Gudrun Schyman m.fl. (v)

1998/99:A6 av Dan Ericsson m.fl. (kd)

med anledning av prop. 1997/98:180 Lag om förbud mot diskriminering i arbetslivet på grund av sexuell läggning

1998/99:A7 av Tone Tingsgård och Elisebeth Markström (s)

1998/99:A8 av Helena Bargholtz m.fl. (fp)

1998/99:A9 av Gudrun Schyman m.fl. (v)

1998/99:A10 av Dan Ericsson m.fl. (kd)

med anledning av prop. 1997/98:181 Ökade möjligheter att ingripa mot vissa mc-klubbar, m.m.

1998/99:Ju1 av Kia Andreasson (mp)

Prot. 1998/99:5

13 oktober

med anledning av skr. 1997/98:66 Skrivelse med meddelande om kommande förslag om ändring av reglerna för beskattning av aktievinster i bolagssektorn

1998/99:Sk1 av Bo Lundgren m.fl. (m)

med anledning av skr. 1997/98:163 Redovisning av Allmänna pensionsfondens verksamhet år 1997

1998/99:Fi3 av Peter Eriksson (mp)

med anledning av skr. 1997/98:171 Filmavtalet

1998/99:Kr1 av Charlotta L Bjälkebring och Peter Pedersen (v)

1998/99:Kr2 av Ewa Larsson (mp)

med anledning av skr. 1997/98:172 En narkotikapolitisk redogörelse

1998/99:So1 av Chatrine Pålsson och Rolf Åbjörnsson (kd)

1998/99:So2 av Kerstin Heinemann m.fl. (fp)

1998/99:So3 av Ingrid Burman m.fl. (v)

med anledning av skr. 1997/98:176 Lärandets verktyg – nationellt program för IT i skolan

1998/99:Ub3 av Britt-Marie Danestig m.fl. (v)

15 § Anmälan om interpellation

Anmälades att följande interpellation framställts

den 13 oktober

1998/99:3 av *Elver Jonsson* (fp) till näringsministern

Förnyelse av arbetslivet

Interpellationen redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 20 oktober.

16 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställts

den 9 oktober

1998/99:4 av *Kenneth Johansson* (c) till socialministern

Utsatta barn och ungdomar

1998/99:5 av *Inger René* (m) till justitieministern

Förbudet mot personuppgifter på Internet

1998/99:6 av *Jonas Ringqvist* (v) till statsministern

MAI-avtalet

1998/99:7 av *Jonas Ringqvist* (v) till statsministern

Riksdagens delaktighet i utformandet av MAI-avtalet

den 13 oktober

1998/99:9 av *Carl Fredrik Graf* (m) till finansministern

Styrelse för regionskattmyndigheterna

1998/99:10 av *Ewa Larsson* (mp) till statsrådet Pierre Schori

Abortmotståndares lobbyverksamhet med EU:s biståndsmedel

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 20 oktober.

17 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att följande skriftliga svar på frågor inkommit

den 12 oktober

1997/98:1099 av *Eva Goës* (mp) till utrikesministern

Malaysia och de mänskliga rättigheterna

1997/98:1102 av *Eva Goës* (mp) till utrikesministern

Kärnvapenstopp

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 20 oktober.

18 § Kammaren åtskildes kl. 15.57.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdet början t.o.m. 13 § anf. 15 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

TOM T:SON THYBLAD

/Barbro Nordström

Innehållsförteckning

1 § Förslag om antalet ledamöter i utskotten och EU-nämnden	1
2 § Val av ledamöter i utskotten	1
Anf. 1 SVEN HULTERSTRÖM (s)	1
Anf. 2 LARS TOBISSON (m)	1
3 § Val av suppleanter i utskotten	8
4 § Val av ledamöter och suppleanter i EU-nämnden	14
5 § Val av ledamöter och suppleanter i riksdagens förvaltningsstyrelse	15
6 § Kallelse till konstituerande sammanträden	16
7 § Justering av protokoll	16
8 § Ledighet m.m.	16
9 § Återkallelse av motion	16
10 § Meddelande om frågestund	17
11 § Meddelande om plan för kammarens sammanträden hösten 1998	17
12 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från den Europeiska kommissionen	17
Ajournering	17
Återupptagna förhandlingar	17
13 § Debatt med anledning av budgetpropositionen	17
Anf. 3 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	17
Anf. 4 BO LUNDGREN (m)	20
Anf. 5 JOHAN LÖNNROTH (v)	23
Anf. 6 MATS ODELL (kd)	26
Anf. 7 LENA EK (c)	29
Anf. 8 LARS LEIJONBORG (fp)	32
Anf. 9 PETER ERIKSSON (mp)	35
Anf. 10 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	38
Anf. 11 BO LUNDGREN (m) replik	41
Anf. 12 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s) replik	42
Anf. 13 BO LUNDGREN (m) replik	43
Anf. 14 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s) replik	43
Anf. 15 MATS ODELL (kd) replik	44
Anf. 16 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s) replik	45
Anf. 17 MATS ODELL (kd) replik	45
Anf. 18 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s) replik	46
Anf. 19 LENA EK (c) replik	47
Anf. 20 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s) replik	47
Anf. 21 LENA EK (c) replik	48
Anf. 22 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s) replik	48
Anf. 23 LARS LEIJONBORG (fp) replik	49
Anf. 24 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s) replik	49
Anf. 25 LARS LEIJONBORG (fp) replik	50

Anf. 26	Finansminister ERIK ÅSBRINK (s) replik	50
Anf. 27	PETER ERIKSSON (mp) replik	51
Anf. 28	Finansminister ERIK ÅSBRINK (s) replik	51
Anf. 29	PETER ERIKSSON (mp) replik	52
Anf. 30	BO LUNDGREN (m).....	52
Anf. 31	JOHAN LÖNNROTH (v)	52
Anf. 32	BO LUNDGREN (m) replik	54
Anf. 33	FÖRSTE VICE TALMANNEN.....	54
Anf. 34	LENA EK (c) replik	54
Anf. 35	LARS LEIJONBORG (fp) replik.....	54
Anf. 36	MATS ODELL (kd) replik.....	55
Anf. 37	JOHAN LÖNNROTH (v) replik	55
Anf. 38	BO LUNDGREN (m).....	55
Anf. 39	PETER ERIKSSON (mp) replik	55
Anf. 40	MATS ODELL (kd)	55
Anf. 41	PETER ERIKSSON (mp) replik	56
Anf. 42	MATS ODELL (kd) replik.....	56
Anf. 43	PETER ERIKSSON (mp) replik	56
Anf. 44	LENA EK (c)	56
Anf. 45	Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	57
Anf. 46	MATS ODELL (kd)	58
14 §	Bordläggning.....	58
15 §	Anmälan om interpellation	60
16 §	Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	60
17 §	Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	61
18 §	Kammaren åtskildes kl. 15.57.....	61

Prot. 1998/99:5
13 oktober
